

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU

Evidenčné číslo: 104004/B/2023/36145173626711044

**DAŇOVÉ ASPEKTY PODPORY PODNIKATEĽSKÝCH
SUBJEKTOV V KRAJINÁCH V4 POČAS PANDÉMIE**

Bakalárska práca

2023

Martin Lengyel

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU

**Daňové aspekty podpory podnikateľských subjektov
v krajinách V4 v období pandémie**

Bakalárska práca

Študijný program: Ekonómia a manažment podniku

Študijný odbor: Ekonomika a manažment podniku

Školiace pracovisko: Katedra podnikových financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Ivona Ďurinová, PhD.

Bratislava 2023

Martin Lengyel

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne, a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum: 1.5.2023

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Týmto sa chcem pod'akovať vedúcej mojej bakalárskej práce Ing. Ivone Ďurinovej, PhD. za jej odborné vedenie, usmernenia a cenné rady, ktoré mi poskytla počas celého obdobia vypracovania práce.

ABSTRAKT

LENGYEL, Martin: Daňové aspekty podpory podnikateľských subjektov krajinách V4 v období pandémie. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta podnikového manažmentu; Katedra podnikových financií. – Školiteľka: Ing. Ivona Ďurinová, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2023, 88 s.

Záverečná práca je vypracovaná na tému daňové aspekty podpory podnikateľských subjektov v krajinách V4 počas pandémie. Cieľom záverečnej práce je na základe analýzy a komparácie zhodnotiť dopad opatrení v daňovej oblasti na podporu podnikateľských subjektov v krajinách V4 počas pandémie. Práca obsahuje 11 tabuliek, 7 grafov a 1 obrázok. Jednotlivé časti záverečnej práce boli najskôr zamerané na teoretické spracovanie poskytovanej pomoci v krajinách V4 počas pandémie. Po opísaní metód použitých v práci nasleduje štvrtá kapitola, ktorá sa zaoberá dopadmi pandémie a opatrení na zmiernenie ekonomických následkov v sektore cestovný ruch, konkrétne ubytovacie zariadenia. Výsledkom riešenia problematiky je podkapitola, kde sme porovnali situáciu podnikov v tomto sektore v krajinách V4 a následne diskusia.

Kľúčové slová: dane, covid-19, podporné opatrenia, cestovný ruch

ABSTRACT

LENGYEL, Martin: Tax aspects of supporting business entities in the V4 countries during the pandemic . – University of Economics in Bratislava. Faculty of Business Management; Department of Business Finance – Thesis supervisor: Ing. Ivona Ďurinová, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2023, 88 p.

The final thesis is prepared on the topic of tax aspects of supporting business entities in the V4 countries during the pandemic. The aim of the final thesis is to evaluate the impact of measures in the tax area on the support of business entities in the V4 countries during the pandemic, based on analysis and comparison. The work contains 11 tables, 7 graphs and 1 picture. The individual parts of the final work were first focused on the theoretical treatment of aid provided in the V4 countries during the pandemic. Later we defined the main goal and secondary goals. The description of the methods used in the work was followed by the fourth chapter, which dealt with the effects of the pandemic and measures to mitigate the economic consequences in the tourism sector, specifically accommodation facilities. The result of solving the problem is a sub-chapter where we compared the situation of companies in this sector in the V4 countries, followed by a discussion.

Keywords: taxes, covid-19, support measures, tourism

Obsah

Úvod	12
1. Stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	13
1.1 Podpora podnikateľských subjektov v období pandémie v Slovenskej republike	13
1.1.1 <i>Finančná podpora počas pandémie</i>	13
1.1.2 <i>Opatrenia súvisiace s priamymi daňami</i>	18
1.1.3 <i>Opatrenia súvisiace s nepriamymi daňami</i>	22
1.2 Podpora podnikateľských subjektov v období pandémie v Českej republike	24
1.2.1 <i>Finančná podpora počas pandémie</i>	24
1.2.2 <i>Opatrenia súvisiace s priamymi daňami</i>	27
1.2.3 <i>Opatrenia súvisiace s nepriamymi daňami</i>	30
1.3 Podpora podnikateľských subjektov v období pandémie v Poľsku	31
1.3.1 <i>Finančná podpora počas pandémie</i>	31
1.3.2 <i>Opatrenia súvisiace s priamymi daňami</i>	35
1.3.3 <i>Opatrenia súvisiace s nepriamymi daňami</i>	37
1.4 Podpora podnikateľských subjektov v období pandémie v Maďarsku	38
1.4.1 <i>Finančná podpora počas pandémie</i>	38
1.4.2 <i>Opatrenia súvisiace s priamymi daňami</i>	40
1.4.3 <i>Opatrenia súvisiace s nepriamymi daňami</i>	41
2. Cieľ práce	43
3. Metodika práce a metódy skúmania	44
3.1 Charakteristika objektu skúmania	44
3.2 Pracovné postupy	44
3.3 Spôsob získavania údajov a ich zdroje	45
3.4 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov	45
4. Výsledky práce	46
4.1 Dopad opatrení v období pandémie v Slovenskej republike	46
4.1.1 <i>Situácia v cestovnom ruchu</i>	47
4.1.2 <i>Dopad opatrení na konkrétny podnik</i>	53
4.2 Dopad opatrení v období pandémie v Českej republike	57
4.2.1 <i>Situácia v cestovnom ruchu</i>	57
4.2.2 <i>Dopad opatrení na konkrétny podnik</i>	62
4.3 Dopad opatrení v období pandémie v Poľsku	63
4.3.1 <i>Situácia v cestovnom ruchu</i>	63
4.3.2 <i>Dopad opatrení na konkrétny podnik</i>	67

4.4	Dopad opatrení v období pandémie v Maďarsku.....	67
4.4.1	<i>Situácia v cestovnom ruchu</i>	67
4.4.2	<i>Dopad opatrení na konkrétny podnik</i>	73
4.5	Komparácia a zhodnotenie opatrení v daňovej oblasti na podporu podnikateľských subjektov v krajinách V4 v období pandémie.....	74
5.	Diskusia	80
	Záver	82
	Zoznam použitej literatúry	84

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Porovnanie solventnosti podnikov podľa veľkosti	52
Tabuľka 2: Výkonnostné štatistiky podniku X za rok 2019	53
Tabuľka 3: Výkonnostné štatistiky podniku X za rok 2020	54
Tabuľka 4: Výkonnostné štatistiky podniku X za rok 2021	54
Tabuľka 5: Výsledok hospodárenia podniku X za roky 2019, 2020 a 2021	56
Tabuľka 6: Štatistika ubytovacích zariadení v ČR	60
Tabuľka 7: Počet prenocovaní podľa krajov a regiónov	68
Tabuľka 8: Počet prenocovaní zahraničných turistov (v stovkách) v ubytovacích zariadeniach v Maďarsku	72
Tabuľka 9: Počet prenocovaní vo všetkých ubytovacích zariadeniach v štátoch V4	75
Tabuľka 10: Prenocovania hostí medzi štátmi V4 navzájom	76
Tabuľka 11: Swot analýza turizmu štátov V4	76
Tabuľka 12: Pomoc od štátov V4 pre podnik X	79

Zoznam grafov

Obrázok 1: Podiel podnikov podľa krajov v SR	47
Obrázok 2: Výkyvy tržieb v roku 2020 v cestovnom ruchu v SR (január – august, v mil. €)	49
Obrázok 3: Štatistika výkonnostných ukazovateľov v ubytovacích zariadeniach za roky 2019-2022	50
Obrázok 4: Tržby podniku X za roky 2019, 2020 a 2021	55
Obrázok 5: Náklady podniku X za roky 2019, 2020 a 2021	55
Obrázok 6: Porovnanie produkcie rôznych odvetví v ČR počas prvej vlny pandémie	59
Obrázok 7: Počet ubytovaných hostí v Poľsku marci 2019 a 2020	64
Obrázok 8: Medziročný počet hostí v poľských ubytovacích zariadeniach	66
Obrázok 9: Medziročný počet prenocovaní v poľských ubytovacích zariadeniach	66

Zoznam obrázkov

Rovnica 1: Výdavky turistov v Poľsku za prvý kvartál za rok 2020 v porovnaní s rokom 2019	65
---	----

Zoznam skratiek

BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego

COVID-19 – corona virus disease 2019

ČR – Česká republika

ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečenia

DPČ – Dohoda o pracovnej činnosti

DPH – daň z pridanej hodnoty

DPP – Dohoda o prevedení práce

FGP – Fundusz Gwarancji Płynnościowych

FTE – Plný pracovný úväzok

MSP – malé a stredné podniky

NAV – Maďarský daňový úrad

PFR – Polish government financial

SK NACE – Štatistická klasifikácia ekonomických činností

SR – Slovenská republika

SZČO – samostatne zárobkovo činná osoba

SZRB – Slovenská záručná a rozvojová banka

V4 – Vyšehradská štvorka

Úvod

Posledné tri roky (2019-2021) celý svet trápila pandémia COVID – 19, ktorá významným spôsobom ovplyvnila chod celosvetovej ekonomiky. Najviac boli postihnuté súkromné podniky, ktoré v dôsledku lockdownu a iných protipandemických opatrení radikálne znížili svoje tržby, pričom ich náklady stúpali. Najhorší dopad to malo na gastro odvetvie, ktoré bolo opatreniami najviac postihnuté.

V tejto bakalárskej práci sa zameriame na to, akým spôsobom za pomoci daňovej politiky a rôznymi spôsobmi dotácii podporovali štáty tieto postihnuté podniky. Konkrétne sa zameriame na štáty Vyšehradskej štvorky, teda Slovensko, Česko, Maďarsko a Poľsko. Samozrejme každá krajina má svoj daňový systém upravený a vytvorený rozdielne¹, preto sme si rozanalyzovali každú krajinu zvlášť.

V prvej kapitole uvádzame finančnú podporu a daňové úľavy v týchto štyroch štátoch. Zistíme, v ktorých oblastiach podnikania a za akých podmienok štát ponúkal tieto druhy pomoci. Daňové úľavy sme rozdelili na úľavy týkajúce sa priamych daní a nepriamych daní, kvôli lepšej prehľadnosti.

V druhej kapitole sú popísané ciele. Ciele sme rozdelili na hlavné ciele a vedľajšie ciele. Zamerali sme sa na odvetvie cestovného ruchu, konkrétne na prevádzky poskytujúce ubytovanie.

V tretej kapitole sme popísali metódy, ktoré sme využili pri získavaní údajov a spĺňaní cieľov práce

V štvrtej kapitole sú výsledky, ktoré sme v práci dosiahli. Štvrtá kapitola obsahuje údaje a štatistiky poukazujúce na situáciu v podnikoch podnikajúcich v sektore cestovného ruchu.

V kapitole diskusia sme zhrnuli výsledky práce a vyhodnotili záver.

¹ LÉNÁRTOVÁ, Gizela. Daňové systémy. 1. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 111-112. ISBN 978-80-225- 4029-2.

1. Stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V teoretickej časti popisujeme typy podpory, ktoré aplikovali vlády na zmiernenie dopadov koronakrízy. Podpory sú rozdelené na 3 skupiny: finančnú podporu, opatrenia súvisiace s priamymi daňami a opatrenia súvisiace s nepriamymi daňami. Zameriame sa na štáty, ktoré sú členmi Vyšehradskej štvorky, teda Slovensko, Česko, Poľsko a Maďarsko.

1.1 Podpora podnikateľských subjektov v období pandémie v Slovenskej republike

Každú kapitolu so štátom začneme tým, že preberieme rôzne druhy finančnej pomoci a dotácií a neskôr prejdeme k daňovým výhodám poskytnutým zasiahnutým podnikom. Daňové úľavy sú rozdelené pri každom štáte na tie, ktoré sa týkajú priamych daní a naopak tých, ktoré sa týkajú nepriamych daní.

1.1.1 *Finančná podpora počas pandémie*

V nasledujúcej podkapitole uvedieme rôzne druhy dotácií, ktoré štát poskytol podnikateľským subjektom.

Na Slovensku sa počas korona krízy schválili rôzne druhy finančnej pomoci pre podniky, ale aj pre zamestnancov. Patrí medzi ne prvá pomoc, prvá pomoc plus a prvá pomoc plus plus a ďalšie iné typy pomoci. Ide o pomoc určenú pre podniky, ktoré boli výraznejším spôsobom ovplyvnené pandemiou, čiže išlo najmä o gastro prevádzky, ale aj hotely a ubytovacie zariadenia. Nižšie rozoberieme konkrétne aspekty týchto troch typov pomoci.

Prvá pomoc

Z dôvodu pandémie korona vírusu museli podnikatelia na základe rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR zatvoriť svoje prevádzky alebo výrazne obmedziť svoju činnosť. Následne začali zamestnávateľia hromadne prepúšťať a mnohí živnostníci ukončili

alebo prerušili svoju podnikateľskú činnosť. V tomto období neistoty a hroziacej krízy vysokej nezamestnanosti bola 31. marca 2020 na vláde schválená schéma pomoci na udržanie pracovných miest z dielne ministerstva práce a platila do 28.2.2022. 6. apríla 2020 začali úrady práce prijímať prvé žiadosti o finančný príspevok. V tom čase ešte nikto netušil, že pôjde o tak masívnu finančnú pomoc, ktorá za 2 roky podporí 176-tisíc podnikateľských subjektov sumou takmer 2,5 miliardy €. Rezort práce tak podporil zamestnávateľov a SZČO prostredníctvom vyplatenia 5,7 milióna mesačných výplat pre viac ako 770-tisíc zamestnancov. Prvá pomoc predstavuje historicky najväčšiu pomoc na ochranu zamestnanosti, ktorú osobne pocítil každý tretí občan SR.²

Efektívnosť Prvej pomoci a jej pozitívne dopady na trh práce dokazujú viaceré analýzy štátnych orgánov, vrátane analýzy od Inštitútu sociálnej politiky. Tie dokazujú, že Prvá pomoc znížila platobnú neschopnosť firiem, a tým pomáhala udržať pracovné miesta a hospodársku aktivitu počas pandémie. Ukázalo sa, že firmy, ktoré čerpali Prvú pomoc, boli v priemere produktívnejšie a menej zadĺžené ako firmy, ktoré pomoc nezískali. Pozitívny efekt na zamestnanosť spozorovali analytici najmä u malých firiem (do 50 zamestnancov). Malé firmy boli počas nepriaznivej epidemiologickej situácie menej náchylné prepúšťať zamestnancov ako nepodporené subjekty.“ Generálny riaditeľ Inštitútu sociálnej politiky Štefan Domonkos zdôrazňuje najmä dominanciu mikropodnikov v čerpaní finančnej pomoci: „Podiel mikropodnikov na celkovej vyplatenej Prvej pomoci sa približoval k jednej polovici, pričom ku koncu sledovaného obdobia sa čerpanie pomoci mikropodnikov zintenzívnilo až na úroveň dvoch tretín z celkovej sumy mesačných príspevkov.“³

Prvá pomoc plus

Zamestnávateľia (živnostníci, firmy) – všetky firmy, ktoré zamestnávajú aspoň jedného zamestnanca majú právo čerpať túto pomoc podľa 3 opatrení :

² MPSVR SR. 2020. Prvá pomoc ako efektívny nástroj ochrany pracovných miest. [online] [cit.12.12.2022]. URL: <<https://www.pomahameludom.sk/>>.

³ MPSVR SR. 2020. Prvá pomoc ako efektívny nástroj ochrany pracovných miest. [online] [cit.12.12.2022]. URL: <<https://www.pomahameludom.sk/>>.

- **Opatrenie 1** - bolo určené pre všetkých zamestnávateľov, ktorí mali na základe rozhodnutia krízového štábu a úradu verejného zdravotníctva zatvorenú svoju prevádzku. V rámci tohto opatrenia mohol zamestnávateľ čerpať 80 % z celkovej ceny práce mzdy každého zamestnanca (maximálne do výšky 1100 €).
- **Opatrenie 3A** - bolo určené pre zamestnávateľov, ktorí síce nemali povinne zatvorenú prevádzku, ale v dôsledku zníženého dopytu nevedeli svojim zamestnancom pridelovať prácu. V takom prípade mohli čerpať príspevok na zamestnancov, ktorým museli dať voľno, pretože pre nich nemali prácu. Tento príspevok je vo výške 80 % z celkovej ceny práce daných zamestnancov (maximálne do výšky 1100 €).
- **Opatrenie 3B** - bolo určené pre zamestnávateľov, ktorí vykonávali svoju činnosť aj naďalej, ale v dôsledku zníženého dopytu im poklesli tržby. Pokles tržieb sa porovnáva oproti rovnakému mesiacu minulého roka. Zamestnávateľ má nárok na príspevok na každého svojho zamestnanca.

Živnostníci, ktorí nie sú zamestnávateľmi – živnostníci, ktorí nikoho nezamestnávajú mali právo čerpať pomoc podľa dvoch opatrení.

- **Opatrenie 2** - živnostníci, ktorým poklesli tržby alebo museli svoje prevádzky zatvoriť. Podmienkou je, aby bol živnostník nemocensky a dôchodkovo poistený pred dátumom 31.03.2020 a poistenie mu naďalej trvalo. Pri výške pomoci sa posudzoval pokles tržieb oproti rovnakému mesiacu predchádzajúceho roka.
- **Opatrenie 4A** - živnostníci, ktorí neboli nemocensky ani dôchodkovo poistení (t.j. neplatia mesačne odvody do Sociálnej poisťovne) a zároveň nemajú okrem živnosti žiadny iný príjem. Výška príspevku by mala byť vo výške 315 € mesačne.⁴

Prvá pomoc plus plus

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny rozšírilo opatrenie Prvá pomoc. Pre tento krát zvolili názov Prvá pomoc ++ alebo Prvá pomoc plus plus. Minister Krajniak navrhol účinnosť tohto opatrenia od obdobia február 2021, žiadosť bude možné podať najskôr v priebehu marca. Štruktúra opatrení je nezmenená a pozostáva zo 6 opatrení.

⁴ LASSARD, s.r.o. 2020. Prvá pomoc plus pre podnikateľov v kríze. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://lassard.eu/prva-pomoc-plus-pre-podnikatelov-v-koronakrize/>.

- **Opatrenie 1** – riadili sa podľa nich zamestnávateľa (vrátane SZČO, ktoré sú zamestnávateľom), ktorí museli na základe rozhodnutia ÚVZ uzavrieť svoju prevádzku na čiastočné preplatenie mzdových nákladov na každého zamestnanca, ktorý v dôsledku uzatvorenia prevádzky nemohol vykonávať prácu a zamestnávateľ s ním zároveň neukončil pracovný pomer. Zamestnanec musel k zamestnávateľovi nastúpiť najneskôr 1.2.2021 vo výške 100% celkovej ceny práce, najviac do výšky 1100 €.
- **Opatrenia 2** - pre SZČO, ktorá mala živnosť otvorenú najneskôr k 1.2.2021 a zároveň je nemocensky a dôchodkovo poistená (a to dobrovoľne alebo povinne), prípadne čerpá tzv. odvodové prázdniny (ak začala podnikáť v r. 2020 alebo r. 2021, tak do posúdenia vzniku sociálneho poistenia – podľa podania daňového priznania). SZČO mala nárok na tento príspevok v prípade ak prerušila alebo obmedzila svoju činnosť (nie živnosť) alebo jej poklesli tržby. Slúžila na náhradu straty príjmu a to v závislosti od percentuálneho poklesu tržieb za porovnávané obdobie. Výška danej sumy dotácie závisela od percentuálneho poklesu tržieb.
- **Opatrenie 3A** - pre zamestnávateľov (vrátane SZČO, ktoré sú zamestnávateľom), ktorí obmedzili svoju činnosť alebo im poklesli tržby a zároveň udržali pracovné miesto na čiastočné preplatenie mzdových nákladov na každého zamestnanca, ktorý nepracoval kvôli tomu, že mu zamestnávateľ nevedel pridelovať prácu. Takýto zamestnanec bol doma a v rámci dochádzky mali vykázané voľno v dôsledku „prekážky na strane zamestnávateľa“. Zamestnanec musel nastúpiť do pracovného pomeru najneskôr 1.2.2021 vo výške 100% z celkovej ceny práce, najviac vo výške 1100 €.
- **Opatrenie 3B** - pre zamestnávateľov (vrátane SZČO, ktoré sú zamestnávateľom), ktorí prevádzkovali svoju činnosť aj naďalej, ale v dôsledku zníženého dopytu im poklesli tržby na čiastočné preplatenie mzdových nákladov za každého zamestnanca, ktorý pracoval na trvalý pracovný pomer (na dohodárov nie je možné čerpať), a to v závislosti od percentuálneho poklesu tržieb vo výške 100% z celkovej ceny práce, najviac vo výške podľa percentuálneho poklesu tržieb.
- **Opatrenie 4A** - pre SZČO, ktorá počas mimoriadnej situácie nemala žiadne príjmy z podnikania. Na účely tohto opatrenia nemusela byť SZČO nemocensky a dôchodkovo poistená a nemusela ani čerpať odvodové prázdniny na náhradu straty príjmu z podnikania vo výške 360€.

- **Opatrenie 4B** - pre fyzickú osobu, ktorá je jediným spoločníkom a zároveň konateľom s.r.o. a nie je jej zamestnancom. Fyzická osoba takisto nemôže byť spoločníkom v inej s.r.o.. Táto s.r.o. nemôže mať žiadnych zamestnancov. Počas obdobia, na ktoré žiadala príspevok mala s.r.o. nulový príjem. Zároveň táto s.r.o. musela spĺňať aj podmienky maximálneho zisku za predchádzajúce obdobia:
 1. Je jediným spoločníkom v spoločnosti s ručením obmedzeným (tzv. jednoosobová s.r.o.), ktorej zisk po zdanení za posledné ukončené účtovné obdobie, ktoré skončilo najneskôr 31.12.2019, nepresiahol 9 600 € a zároveň jej kumulatívny obrat bol minimálne 2 400 €.
 2. V prípade jednoosobovej s.r.o., ktorá začala prevádzkovať činnosť v priebehu roka 2019, zisk po zdanení za počet kalendárnych mesiacov vykonávania činnosti nepresiahol hodnotu 9 600 €/12 x počet mesiacov existencie a zároveň jej kumulatívny obrat bol minimálne 2 400 €/12 x počet kalendárnych mesiacov vykonávania činnosti do konca roka 2019.
 3. V prípade jednoosobovej s.r.o., ktorá začala prevádzkovať činnosť v priebehu roka 2020 (najneskôr k 02.09.2020), zisk pred zdanením za počet kalendárnych mesiacov vykonávania činnosti nepresiahol hodnotu 9000 €/9 x počet mesiacov existencie a zároveň jej kumulatívny obrat bol minimálne 900 €/9 x počet kalendárnych mesiacov vykonávania činnosti do konca septembra 2020. Služia na náhradu straty príjmu z podnikania vo výške 360€.⁵

Poskytnutie pomoci Ministerstva financií SR pre mikropodniky a malé a stredné podniky formou záruk za úvery a bonifikácie úrokov k úverom

Podnikatelia mohli žiadať o zvýhodnené úvery zo Slovenskej záručnej a rozvojovej banky. Finančná pomoc bola poskytovaná vo forme záruky za úver a úhrady úrokov z úveru. Od pondelka 27. apríla 2020 spustila špeciálny projekt na pomoc podnikateľom aj Eximbanka. Prijímateľmi finančnej pomoci boli MSP, ale aj SZČO. Cieľom bolo, aby mohli získať dostatočné finančné prostriedky na to, aby prekonali náročné obdobie pandémie. Na získanie bezúročného úveru museli podnikatelia splniť viacero podmienok.

⁵Opatrenia v rámci projektu prvá pomoc plus plus. [online]. [cit. 12.12 .2022]. Dostupné na: <https://lassard.eu/opatrenia-v-ramci-projektu-prva-pomoc-plus-plus/>

Minimálne jeden rok udržať svoju podnikateľskú činnosť, udržať zamestnanosť a na konci obdobia nesmú mať dlhy na sociálnych a zdravotných odvodoch.

SZRB a Eximbanka upozornili, že v prvých fázach budú schvaľovať žiadosti najmä podnikateľom, ktorí najviac doplatili na pandémiu a museli zatvoriť svoje prevádzky. Podnikatelia budú svoju situáciu deklarovat' v čestnom vyhlásení. Banky plánujú poskytnúť úvery v celkovej hodnote približne 50 miliónov €.

Základné podmienky SZRB a EXIM:

- výška úveru nesmie presiahnuť 50 % obratu za rok 2019,
- MSP musí vykonávať činnosť minimálne jedno resp. dve účtovné obdobia,
- SZRB bude poskytovať úvery od 10.000 € do 350.000 € a Eximbanka od 100.000 € do 500.000 €,
- doba splatnosti úveru 3 roky,
- odklad splácania istiny a úrokov bude 1 rok, pričom úver sa bude splácať počas zostávajúcich 24 mesiacov,
- výška individuálnej záruky 80 % zostatku istiny úveru,
- úroková sadzba úveru bude 4,00 % p. a. ako pevne fixovaná sadzba na celé obdobie splatnosti úveru,
- bonifikovať sa bude celá úroková sadzba (pôjde teda o bezúročný úver, za splnenia podmienok),
- bonifikácia úroku sa začne vyplácať až po uplynutí ročného odkladu úveru, ak MSP:
 1. počas tohto ročného odkladu úveru udrží zamestnanosť,
 2. po uplynutí ročného odkladu nebude mať žiadne záväzky po lehote splatnosti viac ako 1 mesiac na sociálnych a zdravotných odvodoch.⁶

1.1.2 Opatrenia súvisiace s priamymi daňami

V tejto kapitole rozoberieme opatrenia poskytnuté podnikom, najmä čo sa týka zdaňovania príjmov.

⁶ MF SR. 2020. Koronavírus – opatrenia. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.mfsr.sk/sk/koronavirus-informacie/>>.

Posunutie zákonných lehôt pri dani z príjmov na podanie daňových priznaní, hlásení, ročných zúčtovaní za zamestnancov, oznámenia a odvedenia dane z nepeňažného príjmu poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a dane z motorových vozidiel v špecifických prípadoch.

Odloženie daňových priznaní a platenie daní z príjmov za rok 2020 sa uplatňovalo do termínu, kým neskončila pandémia koronavírusu. Zákon umožnil posun termínu podania daňového priznania až na koniec mesiaca nasledujúceho po skončení obdobia pandémie. V rovnakej lehote musel daňovník daň z príjmov aj zaplatiť. Zákon posúval aj ďalšie lehoty, ktoré s posúvaním daňového priznania súviseli, napríklad lehota na predkladanie vyhlásení o poukázaní podielu zaplatenej dane a podobne.

Daňové preplatky

Daňový preplatok na dani z príjmov uplatnený v daňovom priznaní podanom počas obdobia pandémie (od 12. marca 2020 do posledného dňa kalendárneho mesiaca, v ktorom vláda odvolala mimoriadnu situáciu v súvislosti s koronavírusom), sa daňovému subjektu vrátil najneskôr do 40 dní od konca kalendárneho mesiaca, v ktorom bolo toto daňové priznanie podané.

Daňový preplatok na dani z príjmov uplatnený v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie 2019, ktoré daňový subjekt podal v čase od 1. januára 2020 do začatia obdobia pandémie, t. j. do 12.3.2020, sa daňovému subjektu vrátil najneskôr do 10. mája 2020.

Aby sa zabránilo špekulatívnemu správaniu daňových subjektov tým, že by si znížili už uplatnený daňový preplatok po jeho vrátení, bola im uložená pokuta vo výške 100 % zo zníženia daňového preplatku, pričom daňový subjekt bol povinný vrátiť aj tento rozdiel.

Odpočet daňovej straty

Umožňovalo sa odpočítať neuplatnenú daňovú stratu k dani z príjmov vykázanú za roky 2015 až 2018 od základu dane daňovníka fyzickej alebo právnickej osoby a to v daňovom priznaní, ktorého posledný deň lehoty na podanie uplynie v období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020. Daňovník má možnosť uplatniť si tieto daňové straty v úhrnnej hodnote najviac 1 mil. €.

Ide o opatrenie, ktoré môže daňovník využiť, t.j. nie je povinné, a ak je pre daňovníka výhodnejší postup uplatňovania odpočtu daňovej straty podľa zákona o dani

z príjmov môže uplatňovať odpočet štandardným postupom podľa zákona o dani z príjmov. Ak daňovník uplatní špeciálny odpočet úhrnu daňových strát podľa Lex Korona, nemôže uplatniť postup odpočtu daňovej straty podľa zákona o dani z príjmov a naopak.

Zúčtovanie kladného rozdielu na preddavkoch na daň z príjmov platených fyzickou a právnickou osobou do podania daňového priznania k dani z príjmov

Ak daňovník v období pandémie podá daňové priznanie k dani z príjmov za zdaňovacie obdobie 2019 a z takto podaného daňového priznania vyplynie pre daňovníka platenie preddavkov na daň z príjmov v nižšej sume ako platil od začiatku zdaňovacieho obdobia do podania daňového priznania, môže správca dane daňovníkovi takýto rozdiel na preddavkoch započítať na úhradu ďalších preddavkov alebo mu ich na základe jeho žiadosti vráti v súlade s daňovým poriadkom, t.j. do 30 dní od podania žiadosti o vrátenie preddavkov na daň z príjmov.

Rovnako sa postupuje u daňovníka, ktorého zdaňovacím obdobím je hospodársky rok, a ktorého lehota na podanie daňového priznania uplynie počas obdobia pandémie.

Osobitne je upravené vrátenie rozdielu na zaplatených preddavkoch na daň z príjmov, ak daňovník podal daňové priznanie k dani z príjmov do 31. marca 2020, a to v závislosti od lehoty, v ktorej daňovník požiadal o vrátenie tohto rozdielu, a to do:

- 31. mája 2020, ak daňovník podal žiadosť o vrátenie rozdielu preddavkov do konca apríla 2020,
- 30 dní odo dňa podania žiadosti o vrátenie rozdielu na zaplatených preddavkoch, ak daňovník podal túto žiadosť po 30. apríli 2020.

Neplatenie preddavkov na daň z príjmov fyzickej a právnickej osoby

Daňovníci – fyzické a právnické osoby, ktoré splnia zákonom vymedzené podmienky nebudú musieť v príslušnom mesiaci alebo štvrtroku platiť preddavky na daň z príjmov. Hlavnou podmienkou pre umožnenie neplatenia preddavku na daň z príjmov v príslušnom mesiaci (štvrtroku) je pokles tržieb najmenej o 40 % za predchádzajúci mesiac (štvrtrok) oproti tržbám toho istého mesiaca (štvrtroku) roka 2019. Neplatenie preddavkov si daňovník uplatní na základe vyhlásenia podaného správcovi dane najneskôr 15 dní pred uplynutím lehoty splatnosti preddavku na daň z príjmov. Neplatenie

preddavkov bolo možné prvýkrát uplatniť na preddavky na daň z príjmov splatné v mesiaci máj 2020, t.j. daňovník najneskôr 17. 5. 2020 oznámi správcovi dane, že spĺňa podmienky na neplatenie preddavku na daň z príjmov. Preddavky na daň z príjmov, ktoré mali byť v tomto období zaplatené sa nebudú doplácať po skončení pandémie. Daňovník si daňovú povinnosť vysporiada až pri podaní daňového priznania za zdaňovacie obdobie 2020.

Neplatenie preddavkov na daň z príjmov môže uplatniť aj daňovník, ktorému správca dane určil rozhodnutím platenie preddavkov inak, a ktorý spĺňa podmienky na neplatenie preddavku na daň z príjmov uvedené v predchádzajúcom odseku. Využitím možnosti neplatenia preddavkov na daň u takýchto daňovníkov dochádza k „vypnutiu“ rozhodnutia o platení preddavkov na daň z príjmov, a to na tie mesiace, v ktorých daňovník využil možnosť neplatenia preddavkov. Ak by správca dane dodatočne zistil, že neboli splnené podmienky na neplatenie preddavkov na daň z príjmov, bol by daňovník povinný zaplatiť preddavky na daň z príjmov za mesiace, v ktorých nesplnil tieto podmienky, a to vo výške podľa zákona o dani z príjmov podľa podaného daňového priznania.

Daňovník, ktorý nespĺňa podmienky na neplatenie dane podľa odsekov vyššie môže aj naďalej na základe žiadosti predloženej správcovi dane využiť platenie preddavkov na daň z príjmov inak.

Neplatenie preddavkov na daň z motorových vozidiel

Zaviedla sa možnosť neplatenia preddavkov k dani z motorových vozidiel splatných počas obdobia pandémie počnúc aprílom 2020. Daňovník, ktorý využil možnosť neplatenia preddavkov na daň počas obdobia pandémie, vyrovnal daň v lehote na podanie daňového priznania (v januári 2021).⁷

⁷ MF SR. 2020. Koronavírus – opatrenia. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.mfsr.sk/sk/koronavirus-informacie/>>.

1.1.3 Opatrenia súvisiace s nepriamymi daňami

Táto kapitola popisuje opatrenia poskytnuté podnikom, najmä čo sa týka dane z pridanej hodnoty a tiež podpory týkajúcej sa iných nepriamych daní.

Oslobodenie od dovozného cla a DPH pri dovoze zdravotníckeho materiálu z tretích krajín

Existuje viacero možností oslobodenia tovaru pre osoby, ktoré sú postihnuté, vystavené riziku, alebo ktoré sa podieľajú na boji proti COVID-19. Všetky sú obsiahnuté v nariadení Rady (ES) č. 1186/2009 o oslobodení od dovozného cla (ďalej len „NR 1186/2009“) a v zákone o DPH.

A: Tovar dovážaný v prospech obetí katastrof

Európska Komisia poskytla pomoc členským štátom a na základe ich iniciatívy pripravila návrh Rozhodnutia na aplikovanie oslobodenia od cla a DPH v súlade s čl. 74 až 80 NR 1186/2009 za týchto podmienok:

Od cla a od dane z pridanej hodnoty bolo možné oslobodiť iba tovar dovážaný z tretích krajín štátnymi organizáciami alebo inými schválenými charitatívnymi alebo dobročinnými organizáciami, ak tento tovar bude určený na:

- bezplatné pridelenie osobám postihnutým pandémiou spôsobenou SARS-CoV-2 (napríklad rúška / respirátory poskytnuté zdarma občanom),
- bezplatne sprístupnené osobám, ktoré sa podieľajú na boji proti nákaze COVID-19 a sú priamo vystavené riziku nákazy (napríklad ochranné pomôcky, prístroje a pod. určené záchranným jednotkám na uspokojenie ich potrieb po dobu záchranných prác).

B: Tovar dovážaný v zásielkach nepatrnej hodnoty

Subjekty (napr. právnické osoby, fyzické osoby, nepodnikatelia), ktoré nespĺňali vyššie uvedené podmienky na oslobodenie tovaru, si mohli uplatniť oslobodenie od cla pri dovoze zásielky tovaru nepatrnej (zanedbateľnej) hodnoty, t.j. takej zásielky, ktorej hodnota tovaru bez prepravných poplatkov nepresiahla 150 €. Ak hodnota zásielky nepresiahla 22 €, boli oslobodené aj od DPH.

C: Tovar v zásielkach zasielaných jednou fyzickou osobou druhej fyzickej osobe

Sú to zásielky zasielané príležitostne a bezplatne z tretích krajín jednou fyzickou osobou druhej fyzickej osobe, ktoré obsahujú tovar neobchodnej povahy určený výlučne na osobné použitie príjemcu alebo jeho rodiny, a ktorý svojou povahou alebo množstvom nenaznačuje žiadny obchodný záujem. Zásielku s tovarom neobchodnej povahy, ktorej hodnota samotného tovaru bez poplatkov nepresahovala 45 € bolo možné oslobodiť od cla a DPH.

Neaktualizovanie zoznamov (počas pandémie) daňových dlžníkov a platiteľov DPH, ktorý porušili svoje povinnosti

Ak v období pandémie daňovník nezaplatil daň alebo nastali dôvody na zrušenie registrácie DPH, nebol uverejňovaný v zoznamoch finančnej správy, čo by mohlo skomplikovať jeho postavenie pri žiadosti o úver, či dotáciu. Nezaplatená daň splatná počas platnosti opatrení sa zase nepovažovala za daňový nedoplatok, ak ju subjekt zaplatil do mesiaca po skončení pandémie. Nedochádzalo tým automaticky k posunutiu lehôt splatností jednotlivých daní (priamych aj nepriamych daní) a ak subjekt nezaplatil daň načas bol mu vyrubený úrok z omeškania. Umožňuje sa mu však v období pandémie čerpať tie výhody z osobitných predpisov, na ktoré by subjekt inak nemal nárok z dôvodu, že má daňový nedoplatok (napr. skoršie vrátenie nadmerného odpočtu, alebo status schváleného hospodárskeho subjektu).

Niektoré podmienky vrátenia nadmerného odpočtu

Ak platiteľovi, ktorý mal nárok na uplatnenie skoršieho vrátenia nadmerného odpočtu DPH, počas obdobia pandémie vznikol colný nedoplatok alebo nedoplatok na povinných odvodoch poisťného, tento nedoplatok nebude prekážkou pre skoršie vrátenie nadmerného odpočtu, ak nedoplatok platiteľ zaplatí alebo odvedie do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení obdobia pandémie.

Uplatnenie zvýhodnenej sadzby dane

Daňové subjekty mohli uplatniť zvýhodnenú sadzbu spotrebnej dane na minerálny olej s požadovaným objemom biogénnej látky, pričom potvrdenie o pôvode tejto biogénnej látky nemuseli počas obdobia pandémie predložiť súčasne s daňovým priznaním za príslušné zdaňovacie obdobie. Vzhľadom na to, že získanie tohto dokumentu môže byť v období pandémie problematické, daňové subjekty mohli toto potvrdenie predložiť

najneskôr do jedného kalendárneho mesiaca po skončení obdobia pandémie, a to osobitne za každé zdaňovacie obdobie. Nesplnenie tejto povinnosti v stanovenej lehote po uplynutí obdobia pandémie bolo postihované podľa zákona.⁸

1.2 Podpora podnikateľských subjektov v období pandémie v Českej republike

1.2.1 Finančná podpora počas pandémie

Česi začali s finančnou podporou podnikov a zamestnancov trochu neskôr ako my, a to v roku 2021. Nižšie sú uvedené konkrétne príklady finančných dotácii vlády.

Program antivírus

Antivírus bol rozdelený do 2 častí A a B.

Antivírus A - bol predĺžený do konca februára 2022⁹. Vzťahoval sa na prípady, keď bola zamestnancom nariadená karanténa alebo izolácia z dôvodu ochorenia COVID-19. Výška príspevku bola stanovená na 80 % uznateľných nákladov (náhrada mzdy vyplatená zamestnancovi + zodpovedajúca výška zákonných odvodov), maximálne však 39 000 Kč na zamestnanca a mesiac. Pre zamestnancov to znamenalo, že je na prekážkach a dostáva náhradu mzdy vo výške 60 % priemerného zárobku.

Antivírus B - bol pozastavený od 1. januára 2022. Bol určený pre firmy, ktoré nemohli fungovať naplno, pretože mali významný počet zamestnancov v karanténe, mali obmedzené vstupy nevyhnutné na ich činnosť (napríklad z dôvodu pandémie chýbala nejaká súčiastka, z ktorej firma vyrába svoj produkt), alebo bol z dôvodu pandémie obmedzený dopyt po službách či produktoch firmy. Výška príspevku z režimu B bola 60 % vyplatenej náhrady mzdy, vrátane poistného, maximálne 29 000 Kč mesačne na zamestnanca.

⁸ MF SR. 2020. Koronavírus – opatrenia. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.mfsr.sk/sk/koronavirus-informacie/>>.

⁹ VLÁDA ČR. 2021. Aktuální opatření na podporu ekonomiky. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/podpora-a-ulevy-pro-podnikatele-a-zamestnance-180601/>>.

Pre zamestnancov to znamenalo, že je na prekážkach a dostávali náhradu mzdy:

- 100 % priemerného zárobku pokiaľ boli prekážky v práci na strane zamestnávateľa kvôli tomu, že firme z dôvodu nariadenia karantény či starostlivosti o dieťa chýbala významná časť zamestnancov (30 % a viac) a teda musel obmedziť prevádzku,
- 80 % priemerného zárobku pri obmedzení dostupnosti vstupov (surovín, výrobkov, služieb) potrebných na činnosť,
- 60 % priemerného zárobku pri obmedzení dopytu po službách, výrobkoch a iných produktoch firmy.

Pre nárok na kompenzáciu musel podnik splniť nasledujúce podmienky:

- zamestnávateľ striktno dodržiava zákonník práce,
- zamestnanec nesmie byť vo výpovednej lehote a nesmie mu byť daná výpoveď,
- týka sa firiem v podnikovej sfére, zamestnanci musia byť v pracovnom pomere a musia sa zúčastňovať nemocenského a dôchodkového poistenia,
- zamestnávateľ musí vyplatiť náhradu mzdy a odviesť odvody.¹⁰

Dotačný program covid 2021

Žiadateľ:

- Tento program mal pomôcť fyzickým alebo právnickým osobám zriadených podľa súkromného práva alebo je príspevkovou organizáciou. Pokiaľ je príspevkovou organizáciou, potom platí, že za porovnávacie obdobie pochádzalo aspoň 50 % celkových výnosov organizácie z podnikateľskej činnosti.
- Vykonáva podnikateľskú činnosť na základe zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov alebo obdobným spôsobom.
- V dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 mu v rámci jeho podnikateľskej činnosti poklesli tržby za porovnávané obdobie oproti porovnávaciemu obdobiu aspoň o 50 %. Tržbami sa na účely tohto výpočtu rozumejú výnosy z vlastných výkonov a tovaru. Porovnávané obdobie je obdobie 1. januára 2021 až 31. marca 2021. Ako porovnávacie obdobie si žiadateľ zvolí obdobie 1. januára 2019 až 31. marca 2019 alebo 1. januára 2020 až 31. marca 2020. Žiadateľ, ktorý vznikol alebo

¹⁰ MPSV ČR. 2022. Antivirus – podpora zamestnanosti. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.mpsv.cz/antivirus/>>.

začal prevádzku/činnosť až po 1. januári 2020, si ako porovnávacie obdobie môže zvoliť ktorékoľvek tri po sebe idúce mesiace v roku 2020.

- Má aspoň jedného zamestnanca vyjadreného ako ekvivalent plných pracovných úväzkov.

Pokrýval: Náklady na prevádzku a udržanie podnikateľskej činnosti, ako sú osobné náklady, náklady na materiál, služby (vrátane napr. lízingu), odpisy, dane a poplatky, splátky úveru, režijné náklady a pod.

Výpočet podpory :

- Za zamestnancov sa na účely Programu považovali iba zamestnanci v pracovnom pomere a ďalej tzv. spolupracujúce osoby podľa zákona č. 586/1992 Zb., o daniach z príjmov (v prípade žiadateľov – fyzických osôb), a ďalej konatelia so zmluvou o výkone funkcie konateľa. Počítajú sa vo všetkých prípadoch len zamestnanci, ktorí boli k 11. januáru 2021 prihlásení k platbe poistného na Českej správe sociálneho zabezpečenia (ČSSZ).
- Počet dní bol daný dobou medzi 11. januárom 2021 a 9. májom 2021 (celkom 119 dní). V prípade žiadateľov, ktorí čerpali podporu z programu COVID – Ubytovanie II, sa z dôvodu zamedzenia súbehu pomoci za rozhodné obdobie považovalo 23. januára 2021 až 31. marca 2021 (celkom 107 dní).
- Ak mal žiadateľ 1 až 3 zamestnancov vyjadrené ako FTE, stanovila sa pomoc vo výške 1500 Kč na deň.
- V prípade zamestnancov na čiastočné či skrátené úväzky si žiadateľ započítal príslušný koeficient ako prepočet na plný pracovný úväzok (napr. ak zamestnáva desať ľudí na polovičný úväzok, bude výpočet $10 \times 0,5 \times 500$, teda môže žiadať o 2500 Kč na deň).¹¹

Kompenzačný bonus pre podnikateľov

O kompenzačný bonus mohol žiadať SZČO, spoločníci s.r.o. a dohodári (DPP či DPČ), ktorých tržby primárne v dôsledku covidových opatrení štátu (mimoriadne, ochranné či krízové opatrenia) poklesli minimálne o 30 % oproti porovnávaciemu obdobiu. Porovnávacie obdobie bolo stanovené ako tri po sebe idúce kalendárne mesiace v

¹¹ MPO ČR. 2021. Program covid 21. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.mpo.cz/covid-2021/>>.

rozhodujúcom období od 1. júna do 31. októbra 2021. Žiadať bolo možné až 1 000 Kč denne s výnimkou dohodárov, ktorí mali nárok len na 500 Kč denne.¹²

Cieľom zákona o kompenzačnom bonuse na rok 2022 bolo zmierniť dopady súvisiace s ohrozením zdravia v súvislosti so vznikom a naďalej pokračujúcim rozšírením ochorenia COVID-19 spôsobeného koronavírusom označovaným ako SARS CoV-2 alebo s krízovými, mimoriadnymi alebo ochrannými opatreniami prijatými z dôvodu tohto ohrozenia a poskytnúť tým, ktorí boli týmito dôsledkami zasiahnutí, pomoc slúžiacu na kompenzáciu z toho vyplývajúcich hospodárskych následkov.

Zákon o kompenzačnom bonuse pre rok 2022 úzko nadväzoval na predchádzajúcu právnu úpravu zákona č. 95/2021 Zb. o kompenzačnom bonuse pre rok 2021, zároveň však reagoval na aktuálny vývoj epidemickej situácie resp. protiepidemických opatrení štátnych orgánov. Nový kompenzačný bonus zdieľal s minulými kompenzačnými bonusmi najmä základnú právnu povahu a rad parametrov, ako aj prevažnú väčšinu procesného rámca. Tak ako dovtedy bolo možné úpravu vzťahovať na samostatne zárobkovo činné osoby a na spoločníkov malých spoločností s ručením obmedzeným. Ďalšou skupinou dotknutých subjektov, na ktoré sa zákon vzťahuje, boli osoby činné na základe dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti, ktoré pracovali pre osoby s činnosťou významne dotknutou epidémiou koronavírusu.¹³

1.2.2 Opatrenia súvisiace s priamymi daňami

Táto kapitola sa zaoberá daňovými úľavami, ktoré vláda poskytla podnikateľom najmä v oblasti zdaňovania príjmu.

Daňové úľavy, ktoré Vláda ČR vydala, sledovali jediný cieľ – podporiť cash-flow postihnutých subjektov. Za dobu od vyhlásenia núdzového stavu došlo k vydaniu radu opatrení v rôznych daňových oblastiach.

¹² WEISS, Tomáš. 2021. Finanční správa začala vyplácat kompenzační bonus. MF ČR. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/financni-sprava-zacala-vyplacet-kompenza-44238/>>.

¹³ FINANČNÁ SPRÁVA ČR. 2022. Informace ke kompenzačnímu bonusu. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL:< <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/kompenzacni-bonus/kompenzacni-bonus-2022/zakladni-informace/>>.

Najnovšie daňové opatrenia smerovali primárne k ďalšiemu odsunutiu povinnosti podať daňové priznania, resp. uhradiť daňové povinnosti. Dotýkali sa daní z príjmov, dane z nadobudnutia nehnuteľných vecí a dane z pridanej hodnoty. Opatrenia sa tiež týkali režimu odpustenia príslušenstva dane.

Ochranný čas na podanie daňových priznaní k dani z príjmov bez sankcie sa predĺžil do 18. 8. 2020

Nové opatrenie predĺžilo dovtedajšie „bezsankčné“ obdobie, v ktorom je možné podať daňové priznanie k dani z príjmov. Posledným dňom už je 18. 8. 2020. Zároveň sa nový termín na podanie priznania bez sankcie týkal aj daňových subjektov, ktoré mali zákonnú povinnosť mať účtovnú závierku overenú audítorom, alebo na spracovanie a podanie priznania využili služby daňového poradcu alebo advokáta. Zo strany Ministerstva financií ČR ide o reakciu na predĺženie zákonnej lehoty na prerokovanie riadnej účtovnej závierky obchodnej spoločnosti, ktorá bola zákonom č. 191/2020 Zb. so zreteľom na mimoriadne opatrenia predĺžené tak, že uplynuli 3 mesiace odo dňa nasledujúceho po skončení mimoriadnych opatrení pri epidémii (najneskôr 31. 12. 2020).

Výnimku mali tzv. vybrané subjekty (spoločnosti s obratom viac ako 2 mld Kč, banky, sporiteľne, poisťovne, investičné fondy atď. – vid' § 11 ods. 2 zákona 456/2011 Zb., o finančnej správe). Na tieto subjekty nové obdobie do 18. 8. 2020 nedopadalo.

Odpustenie pokuty za neskoro podané daňové priznanie k dani z nadobudnutia nehnuteľných vecí alebo za neskoro uhradenú daň

Podľa Finančného spravodajcu č. 9/2020 dochádza k posunutiu termínu pre podanie a platenie tejto dane až do 31. 12. 2020. Týka sa všetkých daňových priznaní k dani z nadobudnutia nehnuteľných vecí s lehotou podania v termíne od 31. 3. do 31. 11. 2020. Daňové priznanie bude bez sankcie možné novo podať do 31. 12. 2020 (predtým bolo možné iba do 31. 8. 2020). Pokiaľ bude daň z nehnuteľných vecí uhradená tiež do 31. 12. 2020, dôjde k odpusteniu úroku z omeškania. V praxi to bude znamenať možnosť uhradiť daň s oneskorením niekoľkých mesiacov.

Automatické odpustenie júnovej zálohy na daň z príjmov fyzických a právnických osôb

Platilo iba pre subjekty so zdaňovacím obdobím kalendárny rok. Išlo o druhú zálohu u kvartálnych platcov a prvú zálohu v prípade polročných platcov. Zálohu nemuseli

placovia vôbec hradit'. Podnikatelia s hospodárskym rokom mohli požiadať o odpustenie zálohy na daň z príjmov formou individuálnej žiadosti.

Možnosť uplatnenia straty za rok 2020 spätne v rokoch 2018 a 2019

Všetkým subjektom, ktoré za zdaňovacie obdobie roku 2020 skončili v strate, bolo umožnené túto stratu uplatniť vo výsledkoch za roky 2018 a 2019 spätne (formou dodatočného daňového priznania za príslušné obdobia). V praxi to znamenalo, že podnikateľom, ktorí v rokoch 2018 a 2019 vykázali zdaniteľný zisk, bola časť tejto dane vrátená. Toto opatrenie bolo súčasťou návrhu legislatívnych zmien zákona o daniach z príjmov.¹⁴

Zrušenie celej dane z nadobudnutia nehnuteľných vecí

Vládny návrh zákona zrušil daň z nadobudnutia nehnuteľných vecí, a to so spätným účinkom. Daň už neplatil nikto, komu bol vykonaný vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, alebo kto nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnej veci neevidovanej v katastri, v decembri 2019 alebo neskôr. Návrh ďalej upravoval predĺženie časového testu pre príjmy z predaja nehnuteľných vecí neurčených na vlastné bývanie z 5 na 10 rokov. Predĺženie časového testu bolo účinné pre nehnuteľnosti nadobudnuté po 1. januári 2021. Pri vlastnom bývaní potom zostával časový test 2 roky. Cieľom balíka opatrení bolo z dlhodobého hľadiska zvýšiť dostupnosť bývania, povzbudiť ochladený realitný trh a obmedziť priestor pre špekulantov.¹⁵

¹⁴ BDO ČR. 2021. Covid19: Daňové úlevy v souvislosti s korona virem. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.bdo.cz/cs-cz/temata/aktualni-publikace/covid19-danove-ulevy-v-souvislosti-s-C2%A0koronavirem%E2%80%8B/>>.

¹⁵ ŽUROVEC, Michal. 2020. Daň z nabytí nemovitých věcí zrušena se zpětným účinkem k prosinci 2019. MF ČR. [online]. [cit. 12.12.2022]. Dostupné na: <<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/zruseni-dane-z-nabyti-nemovitych-veci-se-38157/>>.

1.2.3 Opatrenia súvisiace s nepriamymi daňami

Popíšeme tu najmä pomoc týkajúcu sa nepriamych daní, veľká časť týchto opatrení sa týka DPH.

Platcovia DPH, ktorí bezodplatne dodávajú ochranné prostriedky alebo materiál, ktorý je na výrobu týchto prostriedkov použitý, nie sú povinní z tohto dodania odvádzať DPH

Opatrenie z 10. 6. 2020 platilo od 18. 5. 2020 do 31. 7. 2020. Platilo tak pre prípad, keď platiteľ DPH daruje ochranné prostriedky priamo konečnému odberateľovi, ako aj pre prípad, keď je platcom DPH dodávaný materiál použitý na výrobu týchto prostriedkov inému platiteľovi DPH. Odpustenie odvádzať DPH sa vzťahovalo na rúška, respirátory a ďalšie ochranné prostriedky, ale aj testovacie súpravy alebo prístroje a nástroje používané na diagnostiku COVID-19. Nárok na odpočet zostáva zachovaný.

Platcovia DPH, ktorí bezodplatne dodajú tovar alebo poskytnú službu vymedzeným subjektom, nie sú povinní z tohto plnenia odvádzať DPH

Opatrenie reagovalo na značnú podporu a prejav solidarity všetkých občanov a podnikateľov voči subjektom, ktorí sa teraz podieľajú na záchrane zdravia obyvateľov. Platcovia DPH nemuseli odvádzať DPH na výstupe z poskytnutých darov či služieb (poskytnutých bezodplatne) týmto subjektom:

- poskytovatelia zdravotných služieb (subjekty s oprávnením poskytovať zdravotné služby),
- základné zložky integrovaného záchranného systému (Hasičský zbor Českej republiky, jednotky požiarnej ochrany zaradené do plošného pokrytia kraja, poskytovatelia zdravotníckej záchrannej služby a Polícia SR),
- Armáda Českej republiky,
- zariadenia sociálnych služieb (napr. centrá denných služieb, denné stacionáre, chránené bývanie, azylové domy, nízkoprahové denné centrá, sociálne poradne a ďalšie).

Išlo tak napr. o darovanie zdravotníckeho materiálu, občerstvenia poskytovaného v rámci bezplatnej pomoci týmto subjektom. Teda taká pomoc, ktorá súvisela so zastavením šírenia vírusu SARS-CoV-2. Opatrenie platilo od 12. marca 2020 počas celého trvania

núdzového stavu. Nárok na odpočet zostáva zachovaný. Ide o nové opatrenie, vyhlásené dňa 15. 4. 2020 vo Finančnom spravodajcovi 7/2020.

Odpustenie pokuty za oneskorené podanie daňového priznania k DPH

Podnikateľom, ktorým bola aspoň čiastočne odpustená pokuta za nepodanie kontrolného hlásenia podľa § 101h ods. 1) písm. b), c) alebo d) – tzn. pokuty 10, 30 alebo 50 tis. Kč, bola automaticky odpustená sankcia za neskoré podanie daňového priznania k DPH za obdobie, ktoré sa úplne alebo sčasti zhodovalo s obdobím, za ktoré bolo oneskorené podané dané kontrolné hlásenie. Podmienkou odpustenia bolo podanie daňového priznania k DPH najneskôr v deň podania kontrolného hlásenia.

Opatrenie smerovalo na tie prípady, keď z dôvodu vplyvu epidémie nie sú platcovia DPH schopní spracovať a podať svoje daňové priznania a kontrolné hlásenia včas. Odpustenie sa netýkalo úroku z omeškania za neskorú úhradu DPH. O odpustenie bolo nutné individuálne požiadať.

Súčasne sa automaticky premieňala pokuta za neskoré podanie priznania k DPH v prípade, že správca dane čo i len čiastočne vyhovel žiadosti o odpustenie úroku z omeškania súvisiace s neskorou úhradou tejto dane z pridanej hodnoty. Bez podania žiadosti o odpustenie úroku k odpusteniu pokuty nedošlo.¹⁶

1.3 Podpora podnikateľských subjektov v období pandémie v Poľsku

1.3.1 Finančná podpora počas pandémie

Dôsledky pandémie nového koronavírusu priviedli mnohé poľské podniky do finančnej tiesne a zasadili veľkú ranu ich likvidite. Poľská vláda implementovala „krízový štít“, viacvrstvový balík opatrení na boj proti hrozacej kríze a odvrátenie dôsledkov nedávneho prepadu trhu.

¹⁶ BDO ČR. 2021. Covid19: Daňové úlevy v souvislosti s korona virem. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.bdo.cz/cs-cz/temata/aktualni-publikace/covid19-danove-ulevy-v-souvislosti-s-C2%A0koronavirem%E2%80%8B/>>.

Protikrízový štít

Pôvodný zákon riešil najmä reorganizáciu práce a opatrovateľské príspevky pre rodičov detí do osem rokov, ktorí sú nútení dočasne vykonávať osobnú starostlivosť z dôvodu uzavretia opatrovateľských zariadení a škôl.

V oblasti ochrany pracovného miesta dotovaním miezd vznikol osobitný zákon, ktorý ponúkal verejnú finančnú podporu pre zamestnávateľov na vyplácanie miezd v prípade prerušenia práce alebo skrátenia pracovného času. V takýchto prípadoch štát ponúkal, že zakročí a čiastočne pokryje mzdy. Podpora bola na vyžiadanie, platili určité podmienky. Osobitné opatrenia osobitného zákona v oblasti znižovania miezd a ochrany zamestnania boli nasledovné.

Zamestnávatelia mohli požiadať o verejnú pomoc z dôvodu zastavenia prevádzky v prípade že:

- Pokles tržieb o minimálne 15 % zaznamenaný počas dvoch po sebe nasledujúcich mesiacov po 1. januári 2020 (referenčné obdobie zahŕňalo rovnaké dva mesiace predchádzajúceho roka) v dôsledku prepuknutia ochorenia COVID-19;
- pokles tržieb o minimálne 25 % zaznamenaný medzimesačne po 1. januári 2020 (nevyžaduje sa žiadny konkrétny dôvod).

V prípade poskytnutia pomoc pokryla mzdy vo výške minimálnej mzdy a náklady na sociálne zabezpečenie znášané zamestnávateľom vo výške 50 % minimálnej mzdy počas troch mesiacov.

Zamestnávatelia mohli požiadať o verejnú pomoc z dôvodu zavedenia skráteného pracovného času za týchto podmienok:

- Skrátenie pracovného času nie viac ako 20 %,
- v dôsledku skrátenia pracovného času nie je pracovný čas zamestnanca kratší ako 0,5 FTE za predpokladu, že mzda zamestnanca je stále vo výške aspoň minimálnej mzdy.

Pri splnení podmienok štát doplatil mzdu vo výške 40 % priemernej mzdy vrátane odvodov na sociálne poistenie za tri mesiace.

Garančný fond likvidity

Bank Gospodarstwa Krajowego (“BGK”) s cieľom riešiť problémy s likviditou zriadila špeciálny fond na zabezpečenie likvidity (Fundusz Gwarancji Płynnościowych, “FGP”) s cieľom implementovať záručné opatrenia zamerané na likviditu. BGK použije FGP na poskytovanie úverových záruk zabezpečujúcich splatenie úverových nástrojov („Záruky FGP“) poskytnuté bankami, ktoré uzatvorili osobitné zmluvy s BGK („banka oprávnená na FGP“). Viaceré najväčšie poľské banky boli už bankami oprávnenými podľa FGP a ďalšie ich nasledovali. Všetky banky vhodné pre FGP sú uvedené na webovej stránke BGK. Celková suma záruk FGP, ktoré má poskytnúť BGK, bola obmedzená na 100 miliárd PLN.

Oprávnení žiadateľa - Záruky FGP možno poskytnúť stredným a veľkým podnikom so sídlom v Poľsku (alebo bydliskom v Poľsku v prípade fyzických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť). Stredný alebo veľký podnik musel splniť aspoň dve z troch nasledujúcich kritérií aspoň v jednom z dvoch posledných finančných rokov:

- ročný priemerný počet zamestnancov na plný úväzok aspoň 50;
- ročný obrat aspoň 10 miliónov €;
- súvahová hodnota aktív na konci roka musí byť vo výške aspoň 10 miliónov €. BGK nemá svoje vlastné špecifické požiadavky, pokiaľ ide o daňovú rezidenciu, podnikovú štruktúru a/alebo podrobné finančné údaje dlžníka a nebude vykonávať svoje vlastné postupy hodnotenia úverov. Dlžník však musí v tomto ohľade splniť príslušné požiadavky príslušnej banky oprávnenej na FGP (napr. dokončiť postup KYC) a mať dostatočné skóre, aby sa mohol kvalifikovať do nástroja oprávnenej na FGP.

Podnik taktiež musí :

- Od 1. februára 2020 nebol uvedený ako platobne neschopný alebo nedôveryhodný dlžník v najbežnejších poľských registroch dlžníkov a/alebo iných podobných databázach, ktoré príslušná banka FGP používa na overenie potenciálnych dlžníkov.
- K 1. februáru 2020 nemal ukončený žiadny úverový rámec príslušnou bankou oprávnenou na FGP.

- K 1. februáru 2020 nemal žiadne neuhradené platby voči príslušnej oprávnenej banke FGP vo výške presahujúcej 3 000 PLN.
- K 1.2.2020 nemal nedoplatky na platbách daní a/alebo príspevkov na sociálne poistenie.
- K 31. decembru 2019 nemala žiadnu úverovú facilitu klasifikovanú ako „ohrozená“ v súlade s platnými poľskými účtovnými predpismi, alebo v súvislosti s ktorou existovali dôkazy o tom, že jej hodnota bola znížená (v súlade s IFRS 9 a/alebo odporúčanie PFSA R).
- K 31. decembru 2019 nebol klasifikovaný ako „podnik v ťažkostiach“ podľa nariadenia EÚ č. 651/2014, nariadenie EÚ č. 702/2014 a nariadenia EÚ č. 1388/2014.

PFR (Polish government financial)

PFR, štátny investičný nástroj a nástroj pomoci, realizoval program pomoci v hodnote 100 miliárd PLN, ktorý pozostával z množstva rôznych nástrojov zameraných na likviditu. Z celkových 100 miliárd PLN asi 25 miliárd PLN malo ísť mikropodnikom. Malé a stredné podniky (MSP) mali dostať nástroje v hodnote približne 50 miliárd PLN a zvyšných 25 miliárd PLN sa malo použiť na podporu veľkých podnikov. Nástroje orientované na likviditu boli ponúkané veľkým podnikom ako balík „PFR Liquidity Shield“ v hodnote 10 miliárd PLN.

Oprávnení príjemcovia - Všetky veľké podniky so sídlom v Poľsku (alebo bydliskom v Poľsku v prípade fyzických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť) mohli požiadať o nástroje, na ktoré sa vzťahuje PFR Liquidity Shield. MSP s likviditnou medzerou presahujúcou 3,5 milióna PLN, ktoré nevyužívali žiadne iné opatrenia pomoci PFR a boli užitočné na odvrátenie pandémie COVID-19 mohli tiež požiadať pomocou rovnakého postupu a pri dodržaní rovnakých pravidiel ako veľké podniky. Všetci príjemcovia by mali spĺňať tieto kritériá oprávnenosti:

- Nie sú predmetom žiadneho prebiehajúceho konkurzného alebo reštrukturalizačného konania.
- Spĺňa niektorú z nižšie uvedených podmienok:
 1. Po 1. februári 2020 zaznamenali pokles mesačných výnosov minimálne o 25 % v porovnaní s príslušným mesiacom v predchádzajúcom roku.

2. Kvôli pandémie COVID-19 stratili schopnosť vyrábať tovar alebo poskytovať služby (alebo ich nechať prijať svojim klientom).
3. V dôsledku pandémie COVID-19 majú nesplatené pohľadávky, ktoré tvoria viac ako 25 % ich pohľadávok.
4. Kvôli narušeniam finančných trhov nemajú prístup na kapitálové trhy ani úverové limity v súvislosti s novými zmluvami.
5. Zapájajú sa do programov zameraných na odvrátenie pandémie COVID-19.
 - Majú konečného skutočného vlastníka (v zmysle poľského zákona proti praniu špinavých peňazí), ktorý je poľským daňovým rezidentom, ktorý platí dane v Poľsku najmenej dva roky – toto môže byť zrušené, ak sa konečný skutočný vlastník zaviazne zmeniť svoju daňovú rezidenciu na Poľsko do deviatich mesiacov od poskytnutia pomoci.
 - Podnikateľskú činnosť vykonávali ku dňu 31.12.2019.
 - K 31. decembru 2019, resp. ku dňu poskytnutia financovania, nemali žiadne nedoplatky na platbách daní a sociálneho poistenia (pokiaľ príslušné orgány nesúhlasili s úhradou dlžných súm v splátkach).
 - Nepôsobia v určitých podnikoch, ktoré PFR nepodporuje (hazardné hry, tabak, alkoholické nápoje, strelné zbrane, testovanie na zvieratách atď.).¹⁷

1.3.2 Opatrenia súvisiace s priamymi daňami

Poľská vláda taktiež poskytla pomoc v oblasti priamych daní.

Predĺžený termín platenia daní z príjmu z budov

Lehota na zaplatenie dane za obdobie od marca do mája 2020 sa predĺžila do 20. júla 2020.

Predĺženie lehoty splatnosti bolo podmienené a bolo dostupné pre tých daňovníkov:

- ktorí utrpeli nepriaznivé ekonomické dôsledky prepuknutia COVID-19 v roku 2020,
- ktorej tržby klesli minimálne o 50 % v porovnaní s rovnakým mesiacom predchádzajúceho roka.

¹⁶ WHITECASE. 2020. Polish government financial support measures. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.whitecase.com/insight-alert/covid-19-polish-government-financial-assistance-measures>>.

Zrušenie povinnosti dane z príjmu v spojitosti z nedobytných pohľadávok

Daňovníci, ktorí nemajú vysporiadaný peňažný záväzok do 90 dní po lehote splatnosti (tzv. nedobytné pohľadávky), si nemôžu navýšiť v roku 2020 základ dane pre výpočet preddavkov na daň z príjmov.

Záväzky z nedobytných pohľadávok sa rušia pre tieto podniky:

- ktorých tržby v jednotlivých zúčtovacích obdobiach (mesačné alebo štvrt'ročné), klesli o 50 % a viac v porovnaní s výnosmi v zodpovedajúcich obdobiach roku 2019,
- ktorí v predchádzajúcom roku negenerovali príjmy, ale utrpeli nepriaznivé ekonomické dôsledky pandémie COVID-19 v roku 2020.

Možnosť zrušiť zjednodušené daňové zálohy

Malí daňovníci (s obratom nižším ako 2 mil. PLN) mali možnosť v roku 2020 zrušiť zjednodušené preddavky na daň a vypočítať mesačné preddavky zo skutočného príjmu. Táto možnosť bola dostupná pre tých malých daňových poplatníkov, ktorí utrpeli nepriaznivé ekonomické dôsledky prepuknutia COVID-19 v roku 2020.

Museli však informovať daňové úrady o zrušení zjednodušenej dane z preddavkov v ročnom daňovom priznaní podanom za rok 2020.

Dotácie proti COVIDU

Z príjmov si daňovníci mohli odpočítať dary poskytnuté v období od 1. januára 2020 do 30. septembra 2020 v boji proti COVID-19. Odpočítanie dane sa vzťahovalo na dary v hotovosti alebo v naturáliách prevedené konkrétnym subjektom vykonávajúci terapeutickú činnosť a štátne orgány uvedené v zákone.

Predĺžený termín odvádzania preddavkov na daň

Predĺžená lehota pre daňových poplatníkov sa vzťahovala na preddavky na daň z odmien vybraných za marec a apríl.

Poskytovanie výnimky za daň z nehnuteľnosti

Mestské úrady mohli zaviesť oslobodenie od dane z nehnuteľností vzťahujúce sa na pozemky a stavby, ktoré sú spojené s podnikaním tým podnikom, ktoré trpia nepriaznivými hospodárskymi dôsledkami spojených s pandémiou.¹⁸

1.3.3 Opatrenia súvisiace s nepriamymi daňami

V tejto kapitole zistíme, aké druhy opatrení v oblasti nepriamych daní obdržali poľskí podnikatelia.

Najnovší daňový výklad potvrdzuje, že oslobodenie od DPH sa môže vzťahovať na služby, ktoré majú diagnostický alebo terapeutický charakter. Musia byť použité na prevenciu, zachovanie, záchranu, obnovu a zlepšenie zdravia.

Výnimka len pre niektoré lekárske služby

Ministerstvo financií pripomenulo, že od DPH sú oslobodené iba výkony zdravotnej starostlivosti na prevenciu, zachovanie, záchranu, obnovu a zlepšenie zdravia poskytované v rámci povolenia, a to nasledovné:

- Doktor a zubár,
- Zdravotná sestra a pôrodná asistentka,
- Medik,
- Psychiater.

Podmienkou uplatnenia oslobodenia od DPH je teda kombinácia dvoch podmienok. Vyplývajú z článku. 43 odsek 1 bod 19 zákona o DPH.

Sadzba DPH na dezinfekčné prostriedky

Podľa štatistickej klasifikácie platiteľa dane mal byť tento výrobok zaradený do skupiny PKWiU 2008 pod číslom 20.20.14.0 „Dezinfekcie“. Zákon o DPH stanovuje pre takéto zoskupenie 8 % sadzbu (príloha 3, bod 83). Znížená sadzba sa však nevzťahuje na všetky výrobky, ale len na prípravky, ktoré platia len v zdravotníctve, na ktoré bolo vydané dočasné povolenie alebo zápis do registra biocídnych výrobkov v zmysle zákon o biocídnych výrobkoch .

¹⁸ COVID TAX MEASURES. 2020. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://us.eversheds-sutherland.com/portalesource/COVID-19%20Tax%20Measures%20in%20Poland.pdf/>>.

Úľava na DPH na školské vybavenie: 0 % sadzba DPH na bezplatnú dodávku počítačového hardvéru vo forme prenosných počítačov, ako sú notebooky a tablety

Ministerstvo školstva zhrnulo kroky vlády počas pandémie. Medzi ne patrí internetová platforma na učenie sa epodreczniki.pl, dodatočné peniaze na nákup počítačov, úľava na DPH na vybavenie škôl, bezplatné internetové služby a školenia pre učiteľov. Bolo uvedené, že toto riešenie zahŕňa 0% sadzbu DPH na bezplatnú dodávku počítačového hardvéru vo forme prenosných počítačov, ako sú notebooky a tablety.

0% sadzba DPH platná na zdravotnícke pomôcky a lieky, ako sú dezinfekčné prostriedky, masky a ochranné obleky

Na produkty vyrábané alebo kupované spoločnosťami prevedenými na boj proti koronavírusu sa vzťahovala „nulová“ sadzba DPH. Týka sa to zdravotníckych pomôcok a liekov, ako sú dezinfekčné prostriedky, masky a ochranné obleky.¹⁹

1.4 Podpora podnikateľských subjektov v období pandémie v Maďarsku

1.4.1 Finančná podpora počas pandémie

Maďarsko oznámilo Komisii v rámci dočasného rámca schému pomoci vo výške 50 miliárd Ft (približne 140 miliónov €) na podporu podnikov postihnutých korona krízou. Schému spravovala príslušná agentúra, Maďarská agentúra na podporu investícií Non-Profit Ltd (HIPA Non-Profit Ltd)²⁰.

Moratórium na splácanie pôžičiek

Kapitálové a úrokové záväzky pri pôžičkách súkromným osobám a podnikom podpísané pred polnocou 18. marca 2020 boli pozastavené do konca roka. Toto platobné moratórium sa vzťahovalo na všetky zmluvy o úvere a pôžičke a zmluvy o finančnom lízingu, ale jeho platnosť skončila 31.12.2020, avšak je tu možnosť toto opatrenie predĺžiť.

¹⁹ GLOBAL VAT COMPLIANCE. 2020. POLAND: Covid 19 VAT implications. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.globalvatcompliance.com/globalvatnews/poland-covid-19-vat-implications/>>.

²⁰ EUROPEAN COMMISSION - Press release. 2020. Comission approves 140 mil. HUF tp support economy in covid outbreak. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_20_629>.

Platobné moratórium však nemalo vplyv na práva dlžníkov vyrovnat' svoje platby v rámci zmluvnej lehoty. Platobným moratóriom sa predlžujú všetky termíny a záväzky a každá zmluva, ktorej platnosť vyprší v období núdze, bude predlžená do 31. decembra 2020.

Všetky tieto pravidlá sa vzťahovali na pôžičky, ktoré boli platné už o polnoci 18. marca 2020, a pre akékoľvek spotrebiteľské úvery uzatvorené po nadobudnutí účinnosti týchto nariadení, RPMN nemôže prekročiť základnú sadzbu centrálnej banky (v súčasnosti 0,9 %) plus päť percentuálnych bodov.

Špecifické sektorové opatrenia

Podniky pôsobiace v odvetviach, ktoré boli v najväznejších problémoch, dostali úľavu a podporu do 30. júna 2020. Medzi dotknuté oblasti patrilo stravovanie, cestovný ruch, hazardné hry a lotérie, zábavný a filmový priemysel, športové služby, organizovanie podujatí a taxislužby.

Zamestnávateľa v týchto odvetviach sú oslobodení od platenia platu dane zamestnávateľa, zatiaľ čo pre zamestnancov je povinné platiť len zdravotné poistenie a daň za predpokladu, že mesačná suma prevyšuje mesačný príspevok na zdravotnú starostlivosť (Ft 7710).

Pre tieto sektory nebolo možné vypovedať nájomné zmluvy na nebytové priestory do 30. júna 2020 a toto obmedzenie mohlo byť nariadením predlžené (až do skončenia núdzového stavu). Nájomné v rámci takýchto prenájmov nemožno v prípade núdze zvýšiť, aj keď to zmluva umožňuje inak.²¹

Mzdové dotácie

Vyplácatelia vykonávajúci podnikateľskú činnosť mohli požiadať aj o mzdovú dotáciu do výšky 50 % hrubej mzdy svojho zamestnanca za týchto podmienok:

- pracovný pomer sa neskončí počas obdobia podpory plus jeden mesiac (31. marca 2021),
- vyplácať skutočne vypláca mzdu zamestnancovi.

²¹ FERENCZ, Gyöngyi. 2021. Hungary takes action to support companies hit by coronavirus crisis. The Hungarian government has announced a package of economic measures to support businesses that are suffering under the pandemic [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://nexia.com/covid-19-resource-hub/hungary-takes-action-to-support-companies-hit-by-the-coronavirus-crisis/>>.

Zamestnávateľia predkladali žiadosti o príspevok na mzdu na úrade vlády svojho sídla alebo prevádzkarne. Úrad vlády žiadosti posúdil do ôsmich pracovných dní. Príspevok na mzdu bolo možné poskytnúť za november, december 2020 a január, február 2021.

Maximálna suma, ktorú bolo možno uplatniť, je jeden a pol násobok minimálnej mzdy, teda 241 500 Ft = 647 € v hrubom na osobu na mesiac. Zamestnávateľ navyše nemusel platiť odvody zo mzdy, takže ako kompenzáciu mohol dostať viac ako polovicu celkových mzdových nákladov. Príspevok na mzdu bolo možné uplatniť aj u zamestnancov na kratší pracovný čas.

1.4.2 Opatrenia súvisiace s priamymi daňami

Táto kapitola sa sústreďuje na to, aké opatrenia poskytla vláda pre subjekty na pomoc proti boju s pandémiou.

Redukcia miestnej dane malých a stredných podnikov

V rámci plánu hospodárskej ochrany, ktorý zaviedla maďarská vláda, sa od 1. januára 2021 znížila miestna daň z podnikania na 1 % pre malé a stredné podniky a živnostníkov.

Zníženie sa netýkalo všetkých spoločností, iba malých a stredných podnikov (ďalej spoločne len „MSP“). Je však dôležité poznamenať, že podľa pravidiel vládneho nariadenia nie všetky spoločnosti, ktoré sa inak považujú za MSP podľa maďarského zákona XXXIV z roku 2004 o malých a stredných podnikoch a podpore ich rozvoja (ďalej len: „Zákon o MSP“) mohli počítať s možnosťou zníženia.

Všeobecné pravidlá príslušnej klasifikácie sú obsiahnuté v zákone o MSP, podľa ktorého by sa za MSP mala považovať spoločnosť, ktorá spolu spĺňa tieto dve podmienky:

- jej celkový počet zamestnancov je menší ako 250,
- jej ročné čisté tržby sú menej ako 50 miliónov € (približne 18 miliárd Ft) alebo celková bilančná suma je menšia ako 43 miliónov € (približne 15,48 miliardy Ft).²²

²² KOLBER, Ferenc. 2021. Covid-19 countermeasures in Hungary. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.crowe.com/hr/insights/covid-19-countermeasures-overview/hungary>>.

Poskytnutá úľava na daň z príjmu pre podniky v najviac zasiahnutých sektoroch

Pohostinstvo je zastrešujúci pojem v odvetví služieb, ktorý zahŕňa ubytovanie, cestovný ruch, zábavu, šport, plánovanie podujatí, filmový priemysel a hazardné hry. Opatrenia zamerané na podporu sociálneho dištancovania ako najdôležitejšieho faktora brániaceho šíreniu vírusu a vnútorné spoločenské stretnutia boli zakázané, rovnako ako divadelné predstavenia a premietania v kinách. Reštaurácie a kaviarne zatvárali o 15:00. To všetko boli vážne zásahy pre každého, kto pracuje v týchto sektoroch, ale opatrenia boli potrebné na ochranu zdravia bežnej populácie.

Na odbremenenie, ktoré to predstavuje pre priemysel, ktorý sa týkal viac ako 500 000 ľudí v Maďarsku, boli od 18. marca 2020 zavedené tieto opatrenia:

- Od 1. marca do 30. júna je zamestnávateľovi odpustená daň z príjmu.
- Odvody zamestnancov sú odpustené, iba daň z príjmu fyzických osôb (15 %) a odvody na zdravotnú starostlivosť (max. 7 710 Ft, približne 22 €/mes.) sa platili v období od 1. marca do 30. júna.²³

1.4.3 Opatrenia súvisiace s nepriamymi daňami

V tejto kapitole popisujeme pomoc najmä v oblasti DPH.

Vrátenie DPH malým a stredným podnikom do 30 dní a 20 dní pre „spol'ahlivých platiteľov dane“

Malé a stredné podniky mohli očakávať skoršie vrátenie dane z pridanej hodnoty (DPH) ako úľavové opatrenie v reakcii na pandémiu koronavírusu (COVID-19).

Podľa oznámenia maďarského ministerstva financií ministerstvo požiadalo maďarský daňový úrad (NAV) o urýchlenie vrátenia DPH nárokovanej malými a strednými podnikmi (MSP). V rámci tohto opatrenia sa od daňového úradu očakávalo, že vráti DPH MSP do 30 dní (namiesto 75 dní) od dátumu podania žiadosti o vrátenie. V

²³ ECONOMIC RELIEF MEASURES IN HUNGARY DURING THE COVID-19 PANDEMIC. 2020. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://helpers.hu/accounting-and-finance/economic-relief-measures-in-hungary-during-the-covid-19-pandemic/>>.

prípade „spol'ahlivých platiteľov dane“ bolo možné vrátiť DPH do 20 dní od podania žiadosti o vrátenie dane.²⁴

Úľava na DPH pre zdravotné potreby

Od vypuknutia pandémie koronavírusu začiatkom roka 2020 Európska komisia podporila všetky členské štáty sériou rozhodnutí, ktorými sa dočasne pozastavili clá a DPH na ochranné prostriedky, testovacie súpravy alebo zdravotnícke pomôcky, ako sú napríklad respirátory. Vďaka tomu bolo finančne jednoduchšie získať lekárske vybavenie, ktoré lekári, sestry a pacienti zúfalo potrebovali. Zatiaľ čo pôvodné opatrenie platilo šesť mesiacov, výnimka bola predĺžená trikrát.

Úľava na DPH na vakcíny proti COVID-19 a testovacie súpravy na COVID-19

Pravidlá umožnili zaviesť dočasné oslobodenie od DPH pre vakcíny COVID-19 a testovacie súpravy na COVID-19 predávané nemocniciam, lekárom a jednotlivcom, ako aj úzko súvisiace služby. Predtým mohli členské štáty uplatňovať znížené sadzby DPH na predaj vakcín, ale nie nulovú sadzbu, zatiaľ čo testovacie súpravy nemohli využívať znížené sadzby. Podľa zmenenej a doplnenej smernice mohli členské štáty uplatňovať buď znížené alebo nulové sadzby na vakcíny aj testovacie súpravy, ak sa tak rozhodli.²⁵

²⁴ FERENCZ, Gyöngyi. 2021. Hungary takes action to support companies hit by coronavirus crisis. The Hungarian government has announced a package of economic measures to support businesses that are suffering under the pandemic [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://nexia.com/covid-19-resource-hub/hungary-takes-action-to-support-companies-hit-by-the-coronavirus-crisis/>>.

²⁵ EUROPEAN COMMISSION. 2022. COVID-19: Waiving VAT and customs duties on vital medical equipment [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://taxation-customs.ec.europa.eu/covid-19-taxud-response/covid-19-waiving-vat-and-customs-duties-vital-medical-equipment_en>.

2. Cieľ práce

Hlavným cieľom bakalárskej práce je na základe analýzy a komparácie zhodnotiť dopad opatrení v daňovej oblasti na podporu podnikateľských subjektov v krajinách V4 počas pandémie.

Pre splnenie hlavného cieľa sme zvolili čiastkové ciele nasledovne:

- zistiť a analyzovať, aké rôzne podporné opatrenia v období pandémie boli poskytnuté podnikateľským subjektom v štátoch V4,
- priblížiť dopady opatrení v daňovej oblasti v jednotlivých krajinách V4 so zameraním na sektor cestovného ruchu, konkrétne podniky poskytujúce ubytovacie služby, zhodnotiť ich výkonnostné ukazovatele, ale aj finančnú situáciu v rokoch, kedy pandémia udrela najsilnejšie s porovnaním s minulými rokmi,
- analyzovať situáciu konkrétneho podniku v uvedenom sektore v SR,
- zistiť ako by na tom bol uvedený podnik, keby podnikal v ostatných krajinách V4,
- komparovať opatrenia jednotlivých krajín V4 a zistiť, v ktorej krajine by tento podnik obstál najlepšie.

3. Metodika práce a metódy skúmania

3.1 Charakteristika objektu skúmania

Objektom skúmania sú opatrenia na podporu podnikateľských subjektov v krajinách V4 v období pandémie. Opatrenia sme rozdelili na finančnú pomoc a opatrenia v oblasti priamych a nepriamych daní.

3.2 Pracovné postupy

Začiatok nášho pracovného postupu predstavoval zozbieranie a následné preštudovanie získanej literatúry pre lepšie pochopenie danej problematiky. Počas prípravy bakalárskej práce sme sa opierali o smernicu pre záverečné práce, podľa ktorej sme prácu rozdelili do nasledujúcich kapitol.

V prvej kapitole sme sa zamerali na objasnenie problematiky pomoci pre zasiahnuté podniky v období pandémie v štátoch V4. Pre získanie informácií sme sa opierali najmä o rôzne internetové zdroje, zákony a štatistiky a práce od autorov z domova aj zo zahraničia.

Kapitolu sme rozdelili do 4 častí. V každej z týchto 4 častí sme charakterizovali konkrétne druhy podporných opatrení vo finančnej a daňovej sfére, pričom daňovú sféru sme rozdelili na opatrenia týkajúce sa priamych daní a opatrenia týkajúce sa nepriamych daní. Každá podkapitola sa venuje jednej krajine z aliancie V4.

Druhá kapitola mala za úlohu identifikovať nie len hlavný cieľ, ale aj vedľajšie ciele, ktoré pomáhali k dosiahnutiu hlavného cieľa.

Aby mala bakalárska práca patričný prehľad, tretia kapitola opisuje metodiku práce a metódy výskumu.

Štvrtá kapitola sa konkrétne venuje skutočnostiam zisteným v prvej kapitole. Konkrétne sme sa zamerali na pandémiou najviac zasiahnutý sektor, a to sektor cestovného ruchu. Podobne ako v prvej kapitole je rozdelená na 4 podkapitoly, z ktorých každá je venovaná jednej krajine z V4. Každá z týchto podkapitol sa skladá z 2 častí.

Prvá časť opisuje dopady pandémie a opatrení na podnikateľské subjekty poskytujúce ubytovacie služby. Obsahuje najmä tabuľky a grafy, v ktorých sú obsiahnuté

výkonnostné ukazovatele a rôzne zaujímavé štatistiky podnikov v tomto sektore v období pandémie.

Druhá časť sa zameriava na fiktívny podnik. Hlavným obsahom druhej časti je porovnanie finančnej situácie podniku v každom zo štátov V4 po získaní pomoci a porovnanie finančnej situácie, keby neboli vyhlásené žiadne protipandemické opatrenia. Docielime tým zistenie, ako veľmi tieto štáty pomohli týmto podnikateľom a to, či tieto opatrenia radikálne zmiernili úder pandémie. Piata kapitola slúži na porovnanie výkonnostných ukazovateľov týchto podnikov a zároveň na zistenie, v ktorej krajine by sa najviac oplátilo podnikateľ nášmu fiktívnemu podniku X.

3.3 Spôsob získavania údajov a ich zdroje

Naša bakalárska práca si vyžadovala získavanie informácií z viacerých zdrojov. V teoretickej časti bolo potrebné dôkladné preštudovanie zdrojov na riadnu a zrozumiteľnú interpretáciu danej problematiky. Nakoľko v praktickej časti sa zaoberáme zahraničím, aj zdroje k tejto problematike boli uvádzané v cudzom jazyku. Bolo kľúčové z týchto zahraničných článkov vyselektovať len dôležitý obsah a následne ho preložiť do slovenského jazyka.

3.4 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov

V značnej miere sme využili najmä analýzu. Vďaka tejto metóde sme vedeli skúmaný objekt rozložiť na menšie časti, a tým kvalitnejšie interpretovať problematiku. Ďalšou široko využívanou metódou je metóda komparácie. Komparácia bola v našej bakalárskej práci veľmi nápomocná, keďže cieľom našej práce bolo zistiť, aká krajina mala najlepšie podmienky na podnikanie ubytovacieho zariadenia počas pandémie. V podkapitole sme taktiež použili syntézu, kde sme pospájali údaje z predošlých kapitol o krajinách V4. Túto metódu sme použili aj pri vypracovaní swot analýzy, kde sme spojili všetky stránky podnikateľských subjektov poskytujúcich ubytovacie služby.

4. Výsledky práce

V tejto kapitole si priblížime najviac zasiahnutý sektor v dôsledku pandémie korona vírusu, a to cestovný ruch, konkrétnejšie ubytovacie zariadenia. Vo všetkých kapitolách sa najskôr pozrieme na celkové štatistiky. Následne si zvolíme konkrétny podnik a porovnáme, ako by sa danému podniku darilo bez poskytnutej podpory a daňových opatrení ako aj s ňou. Ďalej si porovnáme, akú pomoc by dostal tento podnik v každej krajine V4 a rozanalyzujeme si, ako by sa mu v nich darilo už za podpory a opatrení toho daného štátu. Nakoniec použijeme metódu komparácie a zistíme, ktorý štát by poskytol tomuto sektoru pomoc najlepšie. V kapitole sa zameriame najmä na roky, v ktorých pandémie zasiahla najtvrdšie, a to 2020 a 2021 a pre porovnanie, ako sa zmenili ukazovatele využijeme údaje aj z roku 2019.

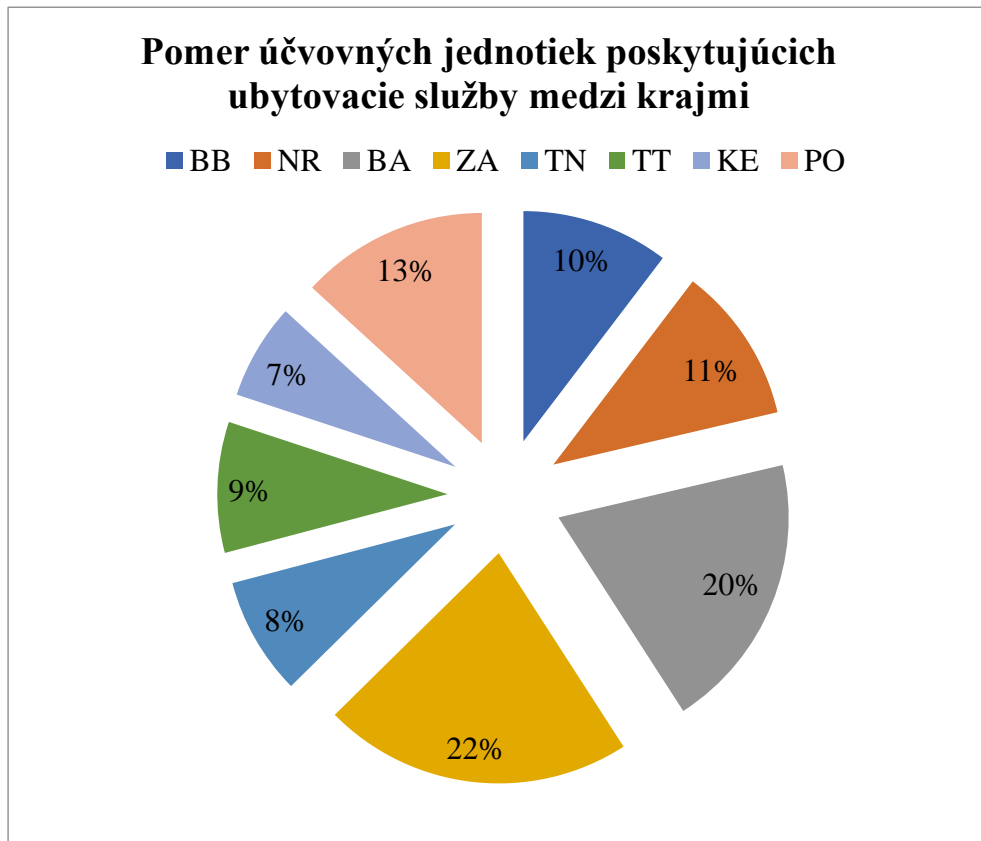
4.1 Dopad opatrení v období pandémie v Slovenskej republike

V roku 2020 bol celý svet napadnutý pandemiou COVID-19, ktorá sa prvýkrát objavila v roku 2019 vo Wu-chane. V dôsledku rýchlo sa šíriaceho ohniska, ktoré prerástlo do globálnej pandémie a v snahe ochrániť zdravie populácie, prijalo viacero krajín po celom svete, vrátane Slovenskej republiky rôzne reštriktívne opatrenia. V SR boli zatvorené služby, školy, stravovacie zariadenia, bol obmedzený pohyb osôb a utlmený hospodársky a spoločenský život. Ak to druh práce dovoľoval, odporúčali zamestnávateľia aby zamestnanci zostali a pracovali zo svojich domovov (home office). Došlo tiež k rozsiahlemu zníženiu podnikania. V júni 2020 zverejnilo Ministerstvo financií SR prognózu s predikciou poklesu ekonomiky SR o 9,8 % v roku 2020 v dôsledku globálnej pandémie, napriek tomu, že vo februári 2020 sa predpovedal rast ekonomiky o 2,2 %. Vďaka silnejšiemu tretiemu štvrtroku hospodárstvo uzavrelo s poklesom o 5,2 %, čo je lepší výsledok ako pôvodné prognózy. V snahe eliminovať negatívne dopady krízy, krajiny prijali rôzne opatrenia na podporu upadajúcej ekonomiky.²⁶

²⁶ BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. 2021. Impact of covid 19 crisis on accounting entities providing accomodation services in Slovakia. [elektronický zdroj]. 13th International Scientific Conference on Financial Management of Firms and Financial Institutions Ostrava, 2021. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.researchgate.net/profile/Miriama-Blahusiakova/research>>.

4.1.1 Situácia v cestovnom ruchu

V nasledujúcej časti popisujeme slovenský cestovný ruch, ako sa mu počas pandémie darilo, aké mali straty a ako sa odzrkadlila pomoc od štátu na solventnosti podnikom poskytujúcich ubytovacie služby. Zameriame sa najmä na účtovné jednotky, ktoré podľa môjho názoru utrpeli vplyvom pandémie v sektore cestovného ruchu najviac, a to podniky poskytujúce ubytovacie služby. Na grafe č. 1 je znázornený podiel množstva skúmaných podnikov ubytovacieho charakteru pre jednotlivé kraje v Slovenskej republike.

Graf 1: Podiel podnikov podľa krajov v SR

Zdroj: BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. 2021. Impact of covid 19 crisis on accounting entities providing accomodation services in Slovakia. [elektronický zdroj]. 13th International Scientific Conference on Financial Management of Firms and Financial Institutions Ostrava, 2021. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.researchgate.net/profile/Miriama-Blahusiakova/research>>.

Analýza prezentovanej účtovnej závierky odhalila, že v rámci analyzovanej kategórie účtovných jednotiek došlo k celkovému poklesu tržieb o 133 954 676 €, čo predstavuje medziročný pokles o 35,4 % v porovnaní s predchádzajúcim účtovným

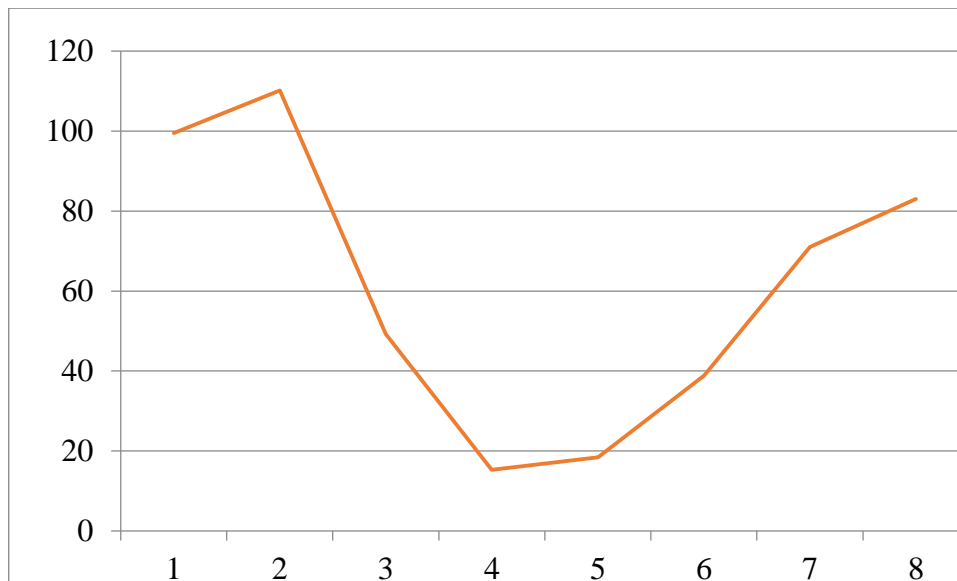
obdobím. Pokles tržieb vykázalo až 574 subjektov, nárast tržieb 199 subjektov za účtovné obdobie 2020 v porovnaní s účtovným obdobím 2019.

Účtovné jednotky s poklesom tržieb v roku 2020 v porovnaní s rokom 2019 vykázali tržby o 140 436 150 € nižšie v roku 2020 v porovnaní s rokom 2019. Priemerný pokles tržieb na účtovnú jednotku v roku 2020 tým pádom pripadá na 244 662 €.

Z účtovných jednotiek, ktoré vykázali pokles tržieb, malo 56 subjektov (9,8 %) ich sídlo v BB kraji, 114 (19,9 %) v BA kraji, 40 (7,0 %) v KE kraj, v NR kraji 68 (11,8 %), v PO 74 (12,9 %), v TN 53 (9,2 %). kraj, 58 (10,1 %) v regióne TT a 111 (19,3 %) v regióne ZA. Analýza preukázala, že väčšina účtovných jednotiek s poklesom v roku 2020, mala sídlo v BA kraji. K poklesu tržieb došlo takmer o 83 % u subjektov poskytujúcich hotelové a ubytovacie služby v TN kraji, o 81,7 % subjektov v TT kraji a o 80 % subjektov poskytujúcich hotelové a ubytovacie služby v NR regióne. Z celkového počtu 574 účtovných subjektov, ktoré vykázali pokles tržieb, až 194 subjektov (33,8 %) vykázalo pokles o viac ako 50 % tržieb.

Ako už bolo uvedené, napriek nepriaznivej pandemickej situácii hlásilo nárast 199 subjektov v predaji v roku 2020 v porovnaní s rokom 2019. Celková suma zvýšených tržieb bola 6 481 474 € a predstavuje priemerný nárast tržieb o 32 570 € na účtovnú jednotku. Bolo to v týchto krajoch: 24 (12,1 %) subjektov v BB kraj, 37 (18,6 %) v BA kraji, 12 (6,1 %) v KE kraji, 17 (8,5 %) v NR kraji, 28 (14,1 %) v PO kraji, 11 (5,5 %) v TN kraji, 13 (6,5 %) v TT kraji, a 57 (28,6 %) v ZA kraji.

Na grafe č. 2 môžeme vidieť výkyvy tržieb za rok 2020 v mesiacoch január – august, teda ako veľmi pandémie ovplyvnila cestovný ruch.

Graf 2: Výkyvy tržieb v roku 2020 v cestovnom ruchu v SR (január – august, v mil. €)

Zdroj: LALINSKÝ, Tibor – PÁL, Rozália. 2022. Distribution of COVID-19 government support and its consequences for firm liquidity and solvency. In *Structural change and economics Dynamics 2022* [online]. 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 61, p. 305-335, URL: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0954349X22000431>>.

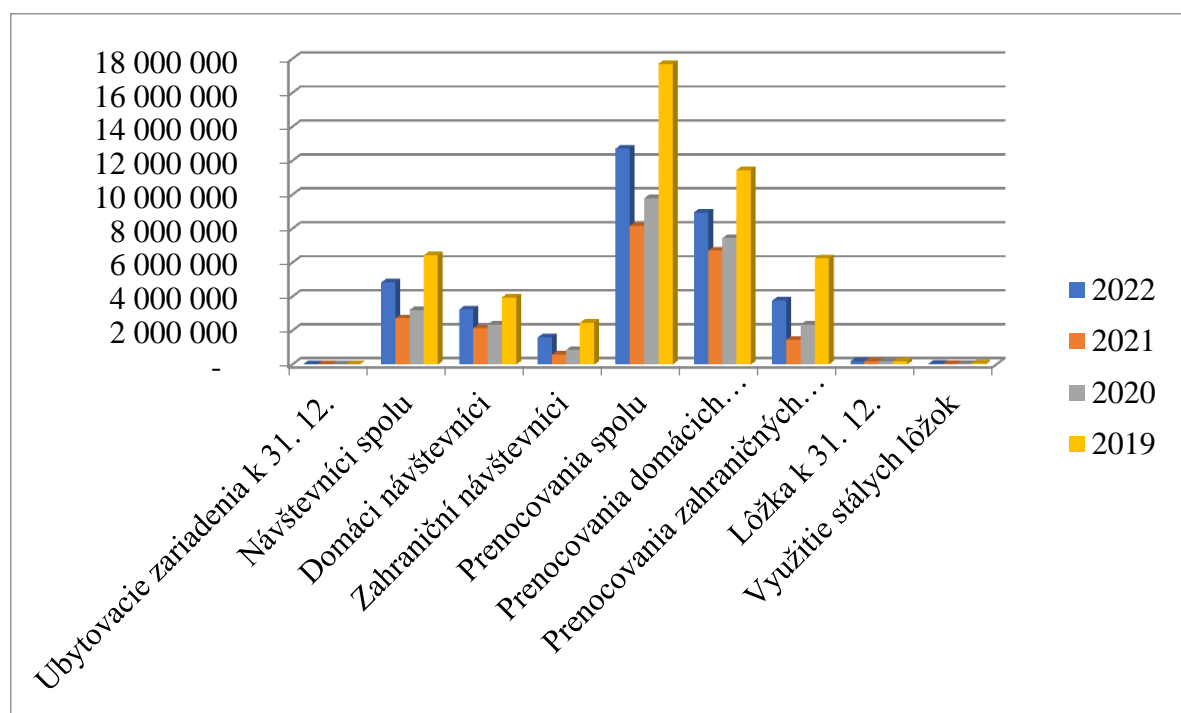
Mierny pokles návštevníkov a počtu prenocovaní (za január, február, marec) možno vidieť v roku 2020, keď počet zahraničných návštevníkov klesol pod 400 000 a počet domácich návštevníkov pod 700 000. Avšak počet prenocovaní (počet nocí) cudzincov ani domácich návštevníkov nepreukázali výrazné rozdiely v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. Avšak výrazný pokles nastal až v roku 2021, kedy Slovensko v dôsledku opatrení a nepriaznivej pandemickej situácie zaregistrovalo len 16 448 zahraničných návštevníkov a 17 546 domácich návštevníkov. Počet prenocovaní domácich návštevníkov klesol z 2 miliónov (2020) na 340 119 tisíc, čo predstavuje pokles o 83 %, a počet zahraničných návštevníkov, ktorí sa rozhodli prenocovať klesol z 1 043 944 na 55 646, čo je pokles o 95 %. Ak sa pozrieme na marec 2021 z pohľadu jednotlivých regiónov, v kontexte návštevníkov a počtu prenocovaní boli získané nasledujúce údaje.²⁷

V októbri 2020 vláda schválila pomoc pre sektor domáceho cestovného ruchu vo výške 100 miliónov € a v apríli 2021 schválila zvýšenie pomoci o ďalších 120 mil. € na prerozdelenie stravovacím a ubytovacím zariadeniam, cestovným kanceláriám, aquaparkom, kúpaliskám, turistickým sprievodcom, botanickým a zoológickým záhradám,

²⁷ LALINSKÝ, Tibor – PÁL, Rozália. 2022. Distribution of COVID-19 government support and its consequences for firm liquidity and solvency. In *Structural change and economics Dynamics 2022* [online]. 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 61, p. 305-335, URL: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0954349X22000431>>.

múzeám pre verejnosť, turistickým atrakciám, a pod., ktorých tržby klesli v porovnaní s rokom 2019 minimálne o 40 % a viac. Finančný príspevok bol od 4 do 10 % v závislosti od poklesu tržieb. Oprávnené obdobie na čerpanie tejto pomoci bolo od 1.4.2020 do 31.12.2020, pričom prvá fáza prihlášok prebiehala od 1. apríla 2020 do 30. októbra 2020. Maximálna výška pomoci jednému subjektu nesmie presiahnuť 200 000 € počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje aktuálny fiškálny rok a dva predchádzajúce fiškálne roky. Od 1. júla 2021 projekt štátnej pomoci bude závisel od jednotlivých fáz Covid Automatu.²⁸

Na grafe č. 3 vidieť, akú mali ubytovacie zariadenia na Slovensku výkonnosť v rôznych štatistických údajoch v rokoch 2019-2022.

Graf 3: Štatistika výkonnostných ukazovateľov v ubytovacích zariadeniach za roky 2019-2022

Zdroj: BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. 2021. Impact of covid 19 crisis on accounting entities providing accomodation services in Slovakia. [elektronický zdroj]. 13th International Scientific Conference on Financial Management of Firms and Financial Institutions Ostrava, 2021. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.researchgate.net/profile/Miriama-Blahusiakova/research>>.

²⁸ BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. 2021. Impact of covid 19 crisis on accounting entities providing accomodation services in Slovakia. [elektronický zdroj]. 13th International Scientific Conference on Financial Management of Firms and Financial Institutions Ostrava, 2021. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.researchgate.net/profile/Miriama-Blahusiakova/research>>.

Z grafu vieme zistiť, že účtovné jednotky vykazujú najväčší rozdiel v ukazovateľoch výkonnosti v roku 2020, a teda v roku, ktorom pandémia zasiahla najsilnejšie. Kroky vlády na podporu týchto podnikov prišli trochu neskôr, čo sa odzrkadľuje na roku 2021, v ktorom podniky vykázali ešte menšiu návštevnosť ako v 2020, avšak tempo poklesu ukazovateľov neklesalo tak rýchlo, ako v roku 2020 v porovnaním s predošlým rokom.

Negatívny vplyv prijatia protipandemických opatrení v druhej vlne pandémie COVID-19 na Slovensku (od 15. októbra 2020), pocítilo až 95 % opýtaných spoločnosti v najzraniteľnejších odvetviach. Väčšina podnikov, ktoré zažili významné negatívne vplyvy opatrení boli v cateringových službách, ubytovaní, ale aj oblasti umenia, zábavy, rekreácie a športu.

V reakcii na druhú vlnu malé a stredné podniky začali predstavovať pandémiu COVID-19 širokú škálu opatrení na zníženie strát. V prieskume najviac identifikovali podnikatelia spoločné opatrenia implementované v ich podnikoch na zníženie strát. Najčastejšie opatrenia, ktoré prijímali skúmané spoločnosti v najzraniteľnejších odvetviach boli prispôsobenia služieb poskytnutých novým potrebám trhu (42 %) a investície svojich rezerv, aby si udržali spoločnosti (rovnako 42 %). Viac ako tretina opýtaných podnikateľov (37 %) dočasne zatvorili svoje prevádzky, buď z dôvodu nariadenia Ústredného krízového štábu Slovenskej republiky alebo z dôvodu významného poklesu dopytu a predaja. Takmer štvrtina (23 %) podnikov v najzraniteľnejších odvetviach už reagovala na druhú vlnu pandémie COVID-19 skracovaním alebo plánovali skracovanie pracovnej doby svojich zamestnancov. Radikálnejšie opatrenie vo forme prepúšťania personálu pripravovala takmer štvrtina (23 %) opýtaných podnikateľov. Približne 14 % MSP v najviac postihnutých odvetviach plánovali najhorší scenár, t.j prestať podnikat' úplne. Výsledky prieskumu poskytli aj prehľad opatrení prijatých počas v druhej vlne pandémie COVID-19 najzraniteľnejšie MSP rozdelené podľa hlavného druhu hospodárskej činnosti na základe klasifikácia SK NACE; kategorizáciu z hlavných ekonomických činností zahŕňajúcich a) ubytovacie služby; b) stravovacie služby; c) umenie, zábava, rekreácia a šport; (d) vzdelávanie; a e) maloobchod.

Dopady podporných opatrení od štátu

Firmy zo sektorov s vyšším poklesom tržieb dostávali počas prvej vlne vyššiu podporu pandémie COVID-19 na Slovensku. Na základe odhadov, výrobné firmy

z dopravy v sektore zariadení, ktorý dokumentoval najhlbší pokles tržieb (o 45 %) dostávali na priemernej mzde dotácie dosahujúce takmer 2 % celkových aktív (alebo 4,5 % nákladov práce). Pokles príjmov súvisiaci s pandémiou spúšťal rôzne typy optimalizácie nákladov a viedol k nim zisky alebo straty špecifické pre rôzne sektory. Odhady naznačujú, že priemyselné odvetvia, ktoré trpeli vyššími stratami, dostávali väčšiu vládnu podporu. Po zohľadnení rozdielnej štruktúry nákladov, veľmi postihnuté odvetvia, ako je výroba dopravných zariadení a najmä ubytovacie a stravovacie služby vynikali ešte viac v prípade poklesu tržieb a relatívne vyššie toky podpory do týchto odvetví boli teda opodstatnené.²⁹

Tabuľka 1: Porovnanie solventnosti podnikov podľa veľkosti

Veľkosť podniku	Pred pandémiou	Počas pandémie	Rozdiel	Po obdržaní podpory	Efekt podpory
Mikro	0,11	0,25	0,13	0,19	-0,06
Malý	0,11	0,43	0,32	0,33	-0,1
Stredný	0,11	0,61	0,5	0,52	-0,08
Veľký	0,11	0,7	0,56	0,62	-0,08

Zdroj: LALINSKÝ, Tibor – PÁL, Rozália. 2022. Distribution of COVID-19 government support and its consequences for firm liquidity and solvency. In Structural change and economics Dynamics 2022 [online]. 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 61, p. 305-335, URL: <<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0954349X22000431>>.

Schéma štátnej podpory SR bola zameraná na pomerne veľkú skupinu subjektov, keď takmer štvrtina firiem dostala určitú sumu dotácií na mzdy. Podiel firiem, ktoré dostávali dotácie súvisiace s COVID19, sa líšil v závislosti od veľkostných tried firiem a odvetví. Na agregovanej úrovne sa podiel podporovaných firiem zvyšoval s veľkosťou firmy, čo odráža menšiu populáciu vo vyššej veľkostnej triede. Frekvencia (a veľkosť)

²⁹ LESÁKOVÁ, Ľubica et al. 2022. Measures Supporting Entrepreneurship in Slovak SMEs in the Most Vulnerable Industries in Times of the COVID-19 Pandemic. In Economics [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 25, No. 3, p. 4-18. URL: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/49700/1/EM_3_2022_01.pdf>

firiem sa potom premieta do rozdielov v podieloch podporovaných firiem v rôznych odvetviach, ktorá sa pohybujú medzi 6 % až 50 %.³⁰

4.1.2 Dopad opatrení na konkrétny podnik

V kapitole sme pôvodne chceli analyzovať situáciu na konkrétnom podniku, vzhľadom na to, že sme získali údaje len z jedného podniku a aj ten si neprial byť zverejnený, prepočítali sme niektoré údaje koeficientom a podnik nazvali podnik X. Tento podnik je fiktívny podnik poskytujúci ubytovacie služby a je to mikropodnik s 5 zamestnancami. Údaje týkajúce sa výkonnostných ukazovateľov ako napríklad počet domácich alebo zahraničných zákazníkov, počet prenocovaní budú zobrazené podľa informácií reálneho podniku, aby sme videli ako pandémia ovplyvnila tento sektor. Taktiež sa pozrieme na ukazovatele finančné. Pri finančných ukazovateľoch je našim cieľom zistiť, koľko € podnik získal/ušetril vďaka štátnym dotáciám a úľavám. Tieto údaje sa už budú týkať fiktívneho podniku X. Taktiež sa pozrieme na ukazovatele finančné.

Tabuľka 2: Výkonnostné štatistiky podniku X za rok 2019

2019	Domáci turisti	Zahraniční turisti	Celkovo
Počet prenocovaní	5502	1643	7145
Počet ubytovaných hostí	2647	747	3394
Využitie lôžkovej kapacity	56%	21%	77%

Zdroj: Vlastné spracovanie. Podnik X.

³⁰LALINSKÝ, Tibor – PÁL, Rozália. Distribution of COVID-19 government support and its consequences for firm liquidity and solvency: Structural change and economics Dynamics 2022 [online]. 2022.[cit. 12.12.2022]. Dostupné na: [Distribution of COVID-19 government support and its consequences for firm liquidity and solvency - ScienceDirect](#)

Tabuľka 3: Výkonnostné štatistiky podniku X za rok 2020

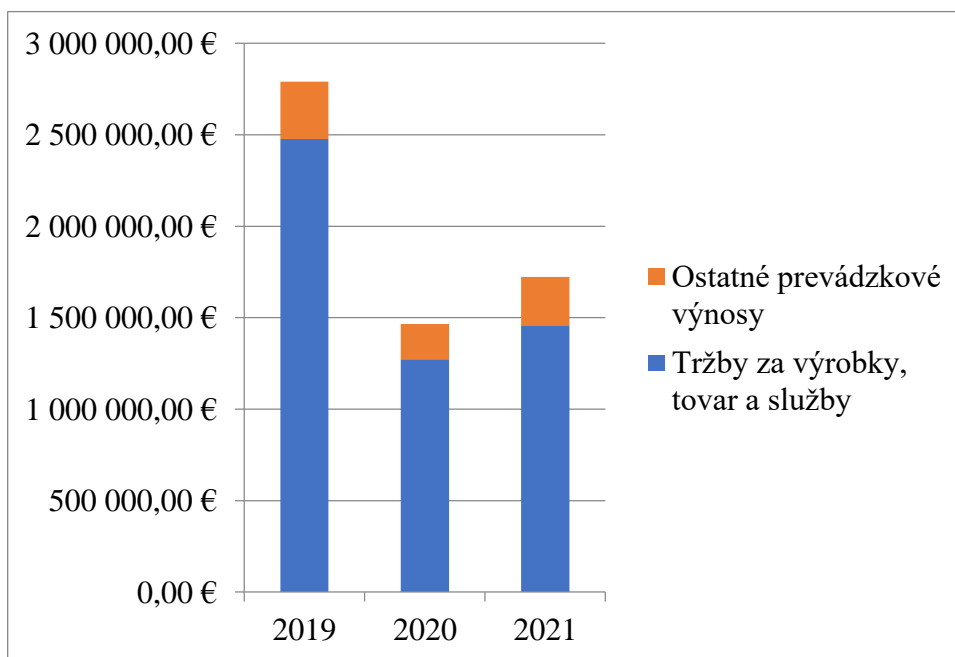
2020	Domáci turisti	Zahraniční turisti	Celkovo
Počet prenocovaní	3357	292	3649
Počet ubytovaných hostí	1547	172	1719
Využitie lôžkovej kapacity	32%	6%	38%

Zdroj: Vlastné spracovanie. Podnik X.

Tabuľka 4: Výkonnostné štatistiky podniku X za rok 2021

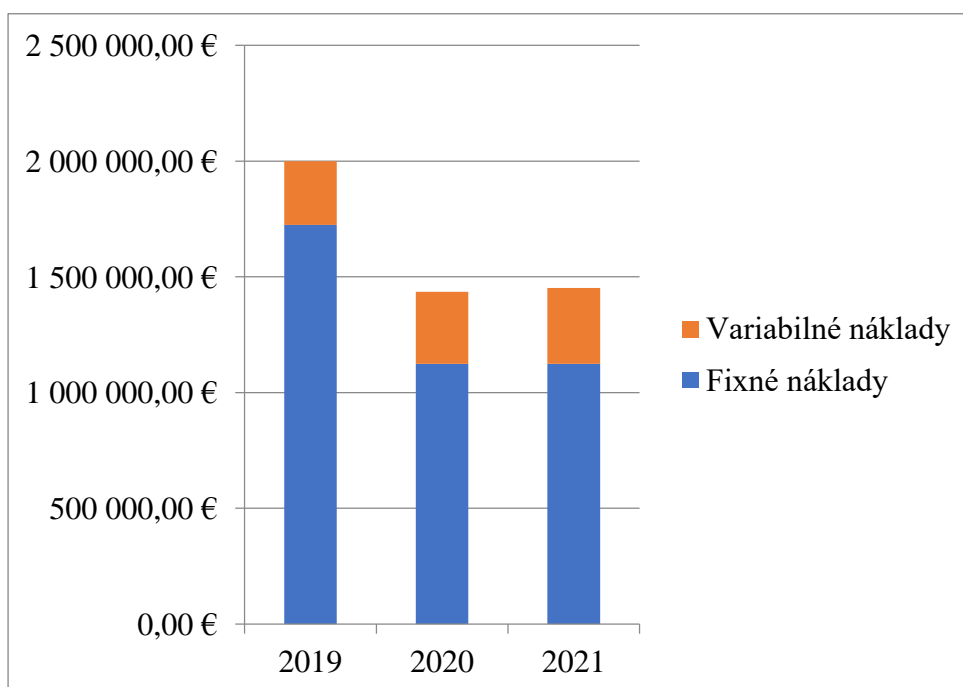
2021	Domáci turisti	Zahraniční turisti	Celkovo
Počet prenocovaní	4064	214	4278
Počet ubytovaných hostí	1109	121	1230
Využitie lôžkovej kapacity	26%	4%	30%

Zdroj: Vlastné spracovanie. Podnik X.

Graf 4: Tržby podniku X za roky 2019, 2020 a 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie. Podnik X.

Graf 5: Náklady podniku X za roky 2019, 2020 a 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie. Podnik X.

Tabuľka 5: Výsledok hospodárenia podniku X za roky 2019, 2020 a 2021

	2019	2020	2021
Výsledok hospodárenia	790 650,00 €	29 873,00 €	270 310,00 €

Zdroj: Vlastné spracovanie. Podnik X.

Po predstavení výkonnostných ukazovateľov a finančných údajov podniku X sa pozrieme a to, aká pomoc bola poskytnutá tomuto podniku na území SR.

Projekt prvá pomoc

Ako dobre vieme, obdobie pandémie bolo veľmi chaotické, a to kvôli tomu, že situácia sa neustále menila a spolu s ňou aj opatrenia. Tohto podniku by sa tým pádom týkali opatrenia 1, 3A a 3B, ktoré sa líšili dôvodom zníženého dopytu. Avšak všetky opatrenia sú rovnaké, čo sa množstva poskytnutých financií týka. Preto si určíme, že podnik X bude dostávať pomoc na základe opatrenia č. 3B, keďže podľa tohto opatrenia čerpali podniky, ktoré nemali zavreté ale dôsledkom pandémie sa viditeľne znížil dopyt po ich tovaroch a službách a najlepšie vystihuje situáciu v sektore cestovného ruchu.

Ako je v teoretickej časti uvedené, toto opatrenie sa týkalo zamestnancov. Podnik má 5 zamestnancov a rátajme, že ich plat bol 1000 €. Podľa opatrenia by teda podnik dostal 800 € za každého zamestnanca na mesiac. Toto opatrenie malo veľmi dlhú platnosť, a to od 13.3.2020 do 28.2.2022 a dokopy za toto obdobie by si tým podnik prilepšil o 92 000 €.

Neplatenie preddavkov za daň z príjmu

Keďže podnik v roku 2020 dosiahol viac ako 40 percentné straty na tržbách, tak sa ho týka aj toto opatrenie. Podnik X nedosiahol daňový základ vyšší ako výška životného minima a pre daň z príjmov spoločností (náhrada za odvod zo zisku, dôchodkovú a poľnohospodársku daň) sa vytvorila jednotná sadzba, ktorá je 19%³¹. Keďže predmetom dane z príjmov fyzickej osoby sú príjmy zo závislej činnosti, z kapitálového majetku, z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a použitia diela

³¹ SCHULTZOVÁ, Anna. Daňové sústavy štátov Európskej únie. 3. Bratislava :Vydavateľstvo EKONÓM, 2018. s. 159 . ISBN 978-80-225-4505-1

a umeleckého výkonu a ostatné príjmy³², činí to čiastku 5 679 €, ktorých podnik ušetril na dani z príjmu.

Oslobodenie tovarov do 22 € bez dopravy od DPH

Rátajme s tým, že náš podnik X za toto obdobie vykonal 100 objednávok tovaru za 22 €. Tým pádom by ušetril na DPH 440 €.

Keď si zrátame všetky druhy pomoci, dokopy si Podnik X za pomoci štátu v Slovenskej republike polepšil o približne 98 119 €.

4.2 Dopad opatrení v období pandémie v Českej republike

V tejto kapitole sa taktiež pozrieme na ubytovacie zariadenia a to, ako zvládali dopady pandémie. Na záver si vysvetlíme, ako im pomohla vláda pri prekonávaní tohto mimoriadne ťažkého obdobia.

4.2.1 Situácia v cestovnom ruchu

Celkový vplyv koronavírusu mal veľké negatíva na sektor cestovného ruchu. Pandémia COVID-19 spôsobila pokles podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu na takmer nulové hodnoty nielen v Českej republike, ale aj v celom globálnom priestore. Počnúc s tým, že veľká časť podnikov cestovného ruchu v Českej republike je závislá od zahraničných klientov, potom kroky potrebné na zabránenie ďalšiemu šíreniu pandémie boli pre mnohé podniky smrteľné a prispeli tým aj k rastu nezamestnanosti.

Vplyv globálnej pandémie COVID-19 na trvalo udržateľný cestovný ruch je nespochybniteľný. Prvé poznatky o dôsledkoch na leteckú dopravu, výletné plavby a ubytovanie boli zničujúce. Počet medzinárodných príchodov sa v roku 2020 znížil približne o 20-30 % oproti roku 2019. Cestovný ruch je obzvlášť zraniteľný voči opatreniam proti pandemiám z dôvodu obmedzenej mobility a sociálneho dištancovania. Je isté, že pandémia zmenila spoločnosť, vrátane hospodárstva a cestovného ruchu.

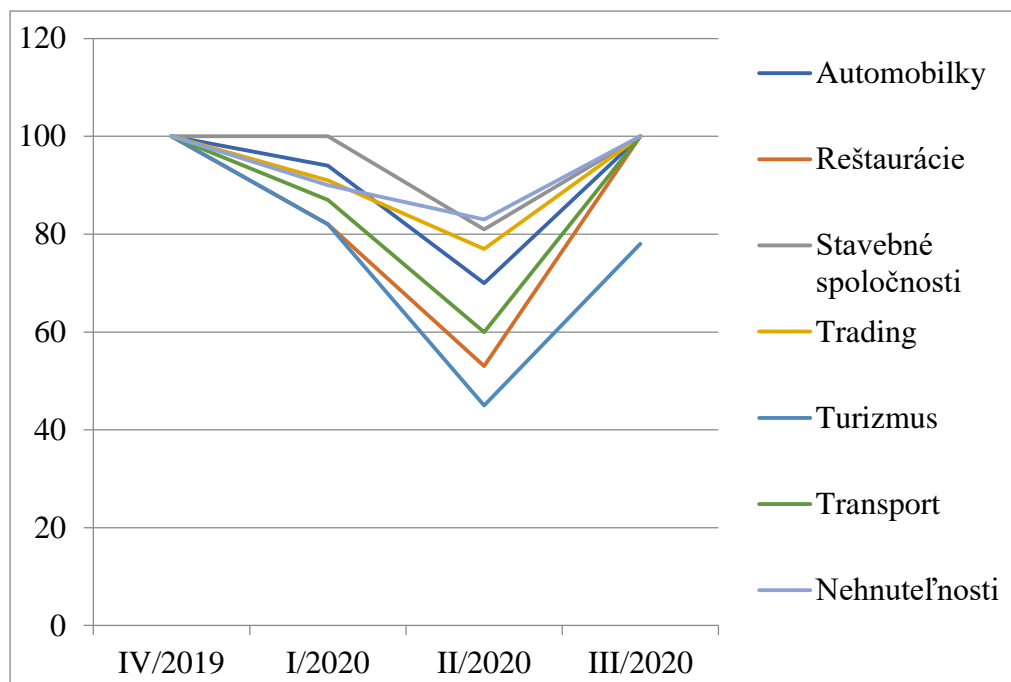
³² SCHULTZOVÁ, Anna a kol. Daňovníctvo : daňová teória a politika I. 3. Bratislava : Vydavateľstvo Wolters Kluwer, 2018. s. 47-89. ISBN 978-80-7598-107-3.

Dopady na ukazovatele ubytovacích zariadení

Podľa údajov Českého štatistického úradu v roku 2019 zahraniční turisti v ČR uskutočnili približne 27,18 milióna prenocovaní a minuli približne 124,1 miliardy Kč. Výsledkom je multiplikačný prínos pre verejné rozpočty na úrovni cca 49,7 mld. Kč. Turisti z Talianska, Číny a Južnej Kórey predstavovali približne 9,6 % prenocovaní a predstavovali približne 11,8 % celkovej spotreby v dôsledku vyšších priemerných denných výdavkov. Cestovný ruch poskytol 144 000 pracovných príležitostí v prepočte na plný úväzok. Avšak vo februári 2020, v prvých 3 týždňoch samotnej pandémie klesla obsadenosť hotelov v Českej republike o 96 %, čo je obrovský pokles, ktorý však miernil záujem domácich turistov v júli a auguste, no od septembra už sa situácia opäť zhoršovala pre hotelierov a reštaurácie v dôsledku druhej vlny koronavírusu.

Na grafe č. 6 môžeme vidieť porovnanie rôznych odvetví podnikania v Českej republike a to, ako boli zasiahnuté prvou vlnou pandémie covid-19. Ako môžeme vidieť, najviac bol zasiahnutý cestovný ruch. „Návrat na 100 v treťom štvrtroku 2020 neznamena dosiahnutie úrovne produkcie pred koronavírusom, ale návrat k vládnym a firemným karanténnym opatreniam neobmedzenej prevádzky.“³³

³³ STUHLÍKOVÁ, Jana - BOTLÍKOVÁ, Milena. 2021. The Impact of the Global Pandemic on Selected Aspects of Sustainable Tourism in the Czech Republic. Globalization and its Socio-Economic Consequences 2020 [online]. 2021. Opava, 2021. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2021/03/shsconf_glob20_01046.pdf>.

Graf 6: Porovnanie produkcie rôznych odvetví v ČR počas prvej vlny pandémie

Zdroj: STUHLÍKOVÁ, Jana - BOTLÍKOVÁ, Milena. 2021. The Impact of the Global Pandemic on Selected Aspects of Sustainable Tourism in the Czech Republic. Globalization and its Socio-Economic Consequences 2020 [online]. 2021. Opava, 2021. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2021/03/shsconf_glob20_01046.pdf>.

Tabuľka 6: Štatistika ubytovacích zariadení v ČR

	2018	2019	2020	2021
Ubytovacie zariadenie	9 426	9 383	10 699	10 898
v tom podľa kategórie:				
hotely a podobné ubytovacie zariadenia	6 277	6 236	7 491	7 685
v tom:				
hotely *****	62	65	68	69
hotely ****	693	705	819	809
ostatné hotely	1 898	1 856	2 077	2 071
penzióny	3 624	3 610	4 527	4 736
kempy	566	567	581	580
chatové osady a turistické ubytovne	977	972	1 065	1 075
ostatní jinde neuvedená	1 606	1 608	1 562	1 558
Izby	210 415	210 496	228 431	226 848
Lôžka	537 603	539 685	592 314	586 061
Miesta pre stany a karavany	53 746	53 772	53 530	53 708
Hostia v tis. Osôb	21 247	21 998	10 836	11 384
v tom:				
zahraniční	10 611	10 891	2 784	2 570
domáci	10 636	11 108	8 052	8 814
Prenocovania v tis.	55 514	57 025	31 382	31 924
v tom:				
zahraniční	26 760	27 181	7 388	6 547
domáci	28 754	29 844	23 994	25 377
Priemerný počet prenocovaní	2,6	2,6	2,9	2,8
v tom:				
zahraniční	2,5	2,5	2,7	2,5
domáci	2,7	2,7	3,0	2,9

Zdroj: Vlastné spracovanie. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2022. Česká republika od roku 1989 v číslech. [online]. [cit. 12.12.2022]. Dostupné na: URL: <<https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-aktualizovano-9122022#10>>.

V tabuľke č. 6 vidíme štatistiky ubytovacích zariadení v Českej republike za roky 2018, 2019, 2020 a 2021. Medzi štatistikami vidíme výkonnostné ukazovatele, ako napríklad počet domácich a zahraničných hostí, počet lôžok atď. Ako môžeme vidieť, v roku 2019, keď vypukla epidémia vo Wu-Chane, čísla sa radikálne nemenili, nakoľko sa do ČR vírus ešte nepreniesol v takom množstve, aby boli potrebné opatrenia. Avšak keď sa pozrieme na roky 2020 a 2021, vidíme rapidný pokles počtu hostí a to približne 50 percentný. Keď sa pozrieme na ukazovatele domácich a zahraničných hostí zistíme, že

hlavným dôvodom poklesu sú zahraniční hostia. Opatrenia, ako obmedzený prechod hranicami a ďalšie boli pre nich omnoho závažnejším faktorom ako pre domácich turistov.

Cestovný ruch tvorí 2,9 % českého HDP, zamestnáva viac ako 240 000 ľudí a je vysoko citlivý na akúkoľvek núdzovú situáciu. V tomto sektore bolo ohrozených až 40 000 pracovných miest, a ak by koronavírusová kríza trvala dlhšie, celý sektor by bol v obrovských problémoch a mohla by ohroziť aj ďalšie nadväzujúce odvetvia, napríklad sektor služieb. Oddelene od zamestnancov je medzi domácimi veľké množstvo živnostníkov v oblasti cestovného ruchu, ktorí nemali žiadne alebo minimálne príjmy. Štát dal týmto jednotlivcom jednorazový bonus 25 000 Kč za časť mesiaca marec a apríl, potom 15000 Kč za máj a časť júna. Okrem toho boli majitelia firiem oslobodení od platenia sociálnych a zdravotných odvodov.

V období pandémie mal Štátny fond na podporu investícií (SFPI) vyčlenených 3,3 mld. korún v programe COVID. Ubytovatelia mohli požiadať o štátnu dotáciu na nútenú jarnú uzávierku z dôvodu vládneho opatrenia proti koronavírusu. Hotely, motely a lode so štyrmi až piatimi hviezdčkami mali nárok na ten najvyššiu príspevok, a to 330 Kč na každú izbu na jednu noc od 14. marca do 24. mája 2020. Trojhviezdičkové ubytovacie zariadenia mohli dostať 300 korún za izbu na noc. Ubytovanie s jednou a dvoma hviezdčkami a penzióny si mohli vypýtať 200 korún za izbu na noc. Kempy, chaty osady či turistické ubytovne mali nárok na dotáciu 100 korún na izbu za noc. Štát prispel taktiež na kúpeľné zariadenia 1 miliardou Kč v rámci kúpeľného programu COVID.

Ako sa správali českí spotrebitelia?

Príjmy z cestovného ruchu klesli v roku 2020 oproti roku 2019 na 158 miliárd korún, teda takmer na polovicu porovnaním s rokom 2019. Praha bola hlavným pilierom českého cestovného ruchu a tvorila 60 % domáceho cestovného ruchu. Odborníci očakávali pokles spotreby približne o 70 %. Na letnú dovolenku sa v roku 2020 vybralo 63 % dospelých Čechov, čo bolo o 14 percentuálnych bodov menej ako v roku 2019. Medzitým, 73 % Čechov strávilo svoju dovolenku v Českej republike v porovnaní s menej ako polovicou v roku 2019. Vyplýva to z prieskumu Perfect Crowd, ktorý sa uskutočnil pre úverovú spoločnosť Home Credit. Deväť z desiatich respondentov odpovedalo, že celkové náklady na ich letnú dovolenku boli do 30 000 ČK. Ako vidíme, na situáciu okolo koronavírusu doplácali všetci. Podnikatelia, zamestnanci aj štát.

Prieskum – aký mali názor na opatrenia prevádzkovatelia?

V rámci Moravsko-sliezského kraja bol vykonaný prieskum medzi prevádzkovateľmi ubytovacích a stravovacích zariadení a jeho cieľom bolo zistiť, ako Covid-19 ovplyvnil ich podnikanie. Bola použitá metóda telefonického dopytovania v termíne 15.-25. augusta 2020. Cieľovú skupinu tvorili – majitelia, konatelia, riaditelia alebo prevádzkovatelia malých a stredných ubytovacích a stravovacích zariadení. Veľkosť vzorky – 25 podnikateľských subjektov, z toho 16 reštaurácií a 9 ubytovacích zariadení. Výskumný nástroj bol štruktúrovaný dotazník v trvaní cca 7 minút. Prieskum ukázal, že v júni a júli bola priemerná obsadenosť ubytovania prevádzok 20-30 %, pokles tržieb v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2019 bol v priemere o 60-80 % v ubytovacích zariadeniach a 50-60 % v stravovacích prevádzkach. Mediálny tlak na občanov súvisiaci s prezentáciou nebezpečnej infekcie v regióne považovala väčšina spoločností za hlavný negatívny efekt v súvislosti s koronavírusom (73 %). Spomedzi opatrení považovali za najväčšie obmedzenie podnikania: 34 % opýtaných uviedlo obmedzenie počtu osôb (do 100) a následné nosenie rúšok (28 %) s následnou dezinfekciou priestorov, zachovanie odstupov a skrátenie prevádzkových hodín.³⁴

4.2.2 Dopad opatrení na konkrétny podnik

Keďže v kapitole Slovensko sme už podnik predstavili a ukázali aj jeho výkonnostné ukazovatele a tržby, v tejto kapitole sa pozrieme len na to, ako by sa tomuto podniku darilo v Českej republike a aké druhy pomoci by tu dostal.

Antivírus B

Tento program podporoval podniky, ktoré utrpeli znížený dopyt po ich tovaroch a službách dôsledkom pandémie. Výška príspevku na zamestnancov v podniku X bola 45 600 €.

³⁴ STUHLÍKOVÁ, Jana - BOTLÍKOVÁ, Milena. 2021. The Impact of the Global Pandemic on Selected Aspects of Sustainable Tourism in the Czech Republic. Globalization and its Socio-Economic Consequences 2020 [online]. 2021. Opava, 2021. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2021/03/shsconf_glob20_01046.pdf>.

Dotačný program pre podnikateľov

Mohol ho žiadať podnik, ktorému v porovnaní s predošlým rokom klesli tržby aspoň o 30%. Keďže podniku X klesli v roku 2020 tržby až o 48%, dostal 1000 Kč na deň, čo je dokopy 14 600 €.

Bohužiaľ, podniku X sa netýkalo žiadne daňové opatrenie. Väčšina opatrení súvisiacich s priamymi daňami sa zameriavali len na odpúšťanie pokút a odkladanie lehôt. Rovnako aj opatrenia súvisiace s DPH sa sústredili len na podniky, ktoré podnikali v oblasti zdravotníctva a boja proti pandémie. Tým pádom si za pomoci vlády podnik X v ČR prilepšil o 60 200 €.

4.3 Dopad opatrení v období pandémie v Poľsku

V kapitole Poľsko sa zameriame tiež na cestovný ruch, so zameraním na ubytovacie zariadenia. Pozrieme sa na to, ako na nich vplývala pandémia a opatrenia na pomoc od vlády.

4.3.1 Situácia v cestovnom ruchu

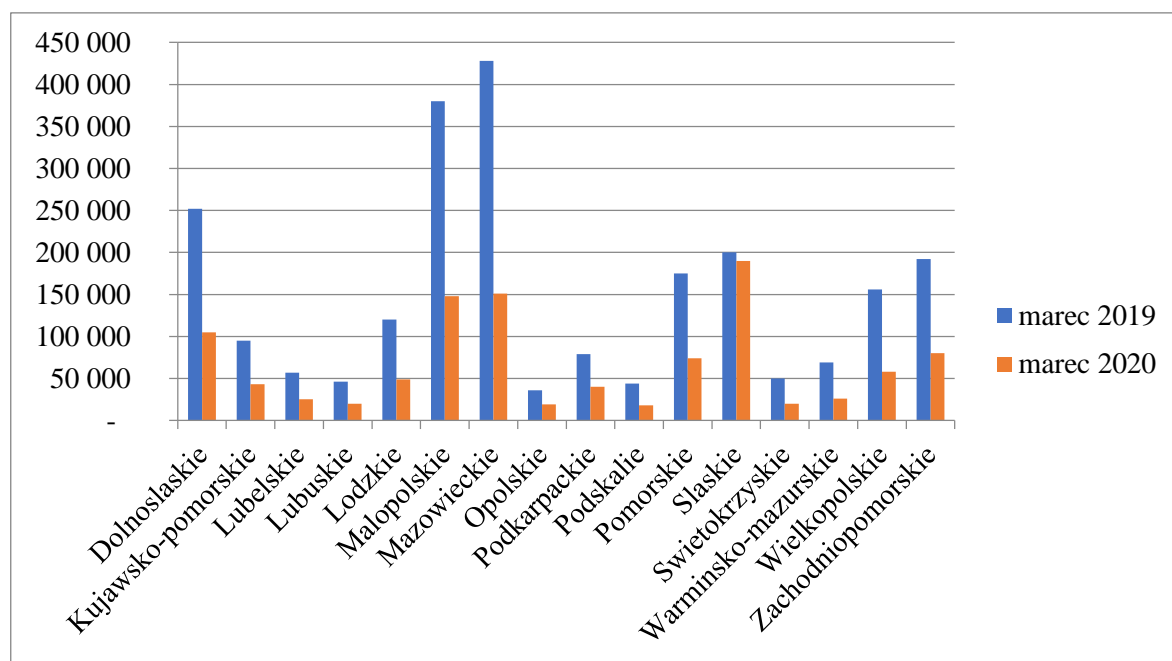
Epidémia COVID-19 začala v Číne v januári 2020 a v priebehu nasledujúcich dvoch mesiacov sa rozšírila do iných krajín po celom svete. To odštartovalo veľkú globálnu krízu ovplyvňujúcu rôzne ľudské aktivity vrátane cestovania a cestovného ruchu. Vypuknutie ochorenia COVID-19 predstavovalo veľkú výzvu pre verejné zdravie. V dôsledku rýchleho nárastu infekcií a úmrtí v mnohých regiónoch po celom svete, bol vyhlásený výnimočný stav. Poďme sa pozrieť, ako to bolo v Poľsku.³⁵

Cestovný ruch je jedným zo sektorov, ktorých sa korona kríza priamo dotkla. Kvôli vyhláseniu epidemickej pohotovosti v Poľsku od 14. marca v roku 2019 sa činnosti

³⁵ WIDZ, Monika et al. 2022. Course of Values of Key Performance Indicators in City Hotels during the COVID-19 Pandemic: Poland Case Study. In Sustainability. 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 14, No. 19, 12454. URL: <https://www.researchgate.net/publication/364070262_Course_of_Values_of_Key_Performance_Indicators_in_City_Hotels_during_the_COVID-19_Pandemic_Poland_Case_Study>.

súvisiace s prevádzkou ubytovacích zariadení a krátkodobého ubytovania značne skomplikovali. Zavedené obmedzenia pohybu osôb spôsobili pokles v počte turistov v ubytovacích zariadeniach. Poklesy obsadenosti prevádzok boli zaznamenané vo všetkých skúmaných typoch ubytovacích zariadení cestovného ruchu vrátane hotelov, bez ohľadu na to, že ich činnosť bola formálne obmedzená len od začiatku apríla roku 2019.

Podľa predbežných údajov bolo v marci roku 2020 asi 935-tisíc turistov ubytovaných v turistických zariadeniach s 10 a viac lôžkami vrátane cca 165-tisíc zahraničných turistov a 770-tisíc domácich turistov. V porovnaní s rovnakým mesiacom minulého roka bol celkový počet turistov nižší o 65 %. Pokles počtu ubytovaných turistov prevýšil celoštátny priemer zaznamenaný v 6 vojvodstvách: Lubelskie, Łódzkie, Małopolskie, Mazowieckie, Świętokrzyski a Warmińsko-Mazurskie. Najnižšie poklesy (okolo 60 %) boli zaznamenané v regióne Podkarpatské a Śląskie vojvodstvo. Počet domácich turistov bol nižší o 63 % a zahraničných o 69 %. Odhaduje sa, že v porovnaní s marcom 2019 sa počet ubytovaných turistov znížil v ubytovniach najviac (o vyše 70 %) a najmenej v motelloch (o 55 %).³⁶

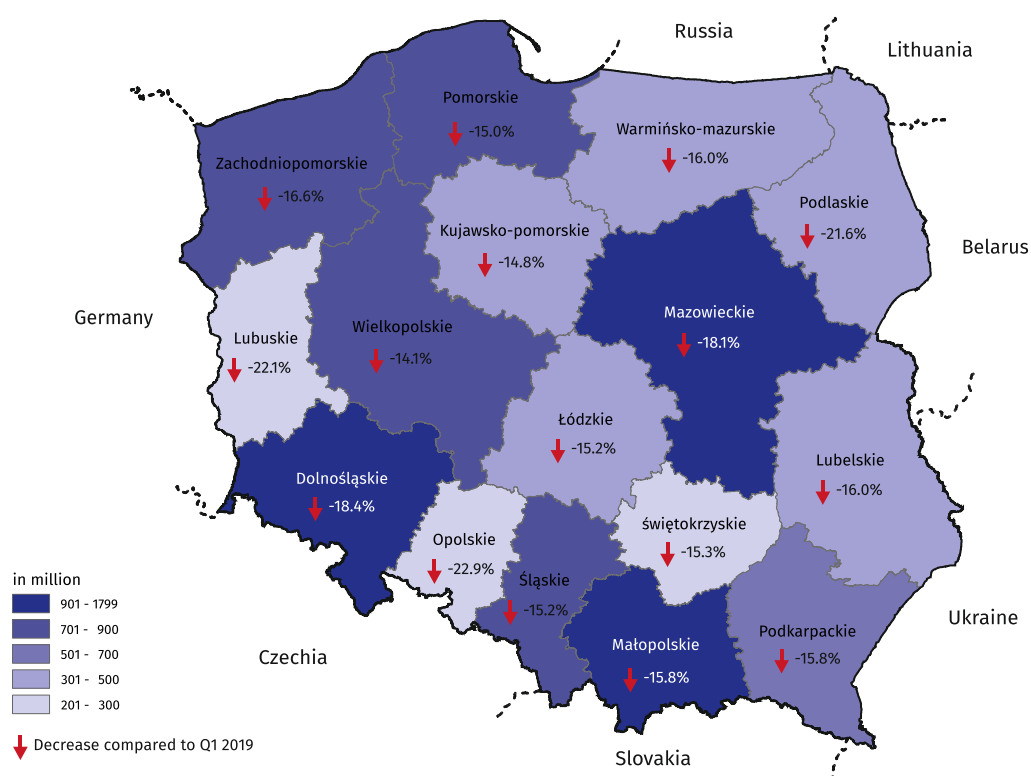

Graf 7: Počet ubytovaných hostí v Poľsku marci 2019 a 2020

Zdroj: Vlastné spracovanie. STATISTICS POLAND. 2020. Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <Statistics Poland / Topics / Culture. Tourism. Sport / Tourism / Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic>.

³⁶ STATISTICS POLAND. 2020. Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <Statistics Poland / Topics / Culture. Tourism. Sport / Tourism / Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic>.

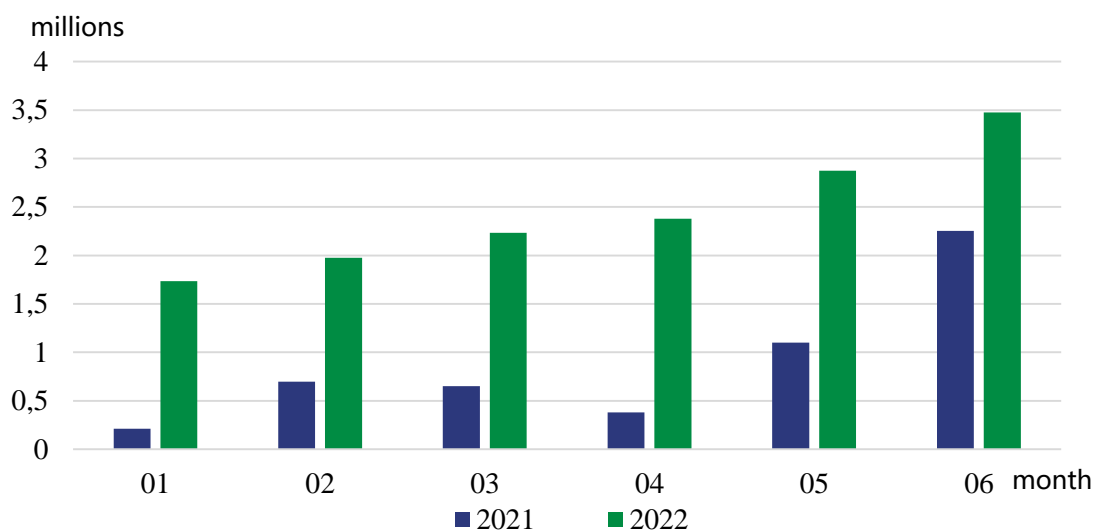
K 31. marcu 2020 sa počet hostí znížil približne o 39 % v porovnaní s rovnakým dňom predchádzajúceho roka. Podľa odhadov v tej dobe v prvom štvrtroku 2020 výdavky zahraniční turisti v Poľsku dosiahli približne 10,4 miliardy PLN (pri zohľadnení miery rastu výdavkov v prvých štvrtrokoch posledných troch rokov a odhadované údaje o počte osôb využívajúcich ubytovacie zariadenia cestovného ruchu) a boli nižšie o cca 17 % v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka. Pre návštevníkov v ten istý deň - ich výdavky v Poľsku dosiahli približne 6,6 miliardy PLN a boli nižšie o približne 14 % ako rok predtým.

Obrázok 1: Výdavky turistov v Poľsku za prvý kvartál za rok 2020 v porovnaní s rokom 2019

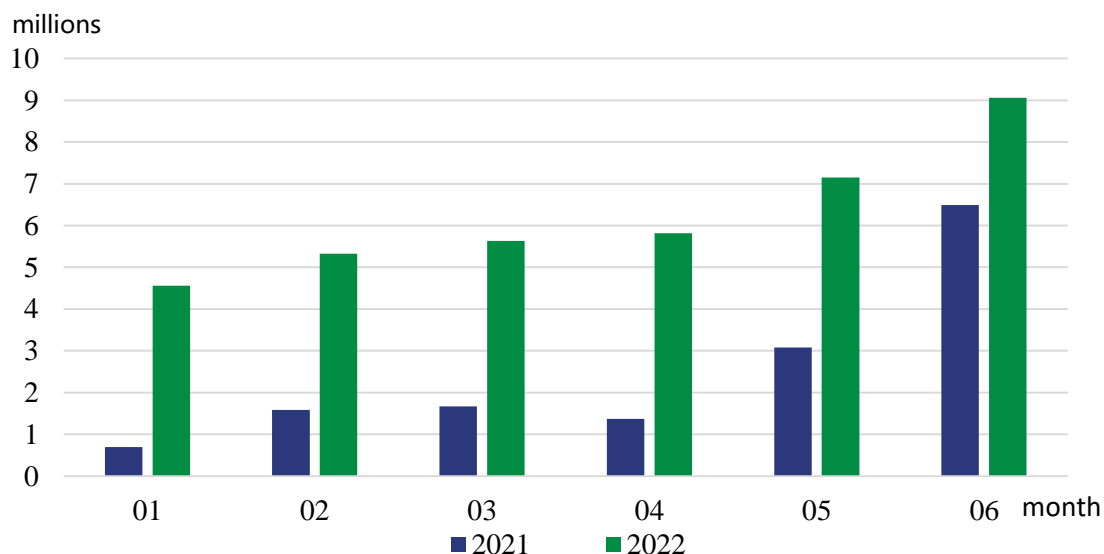
Zdroj: Vlastné spracovanie. STATISTICS POLAND. 2020. Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <Statistics Poland / Topics / Culture. Tourism. Sport / Tourism / Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic>.

Obrázok č. 1 ukazuje, koľko financií míňali turisti v poľských ubytovacích zariadeniach podľa vojvodstiev. V oblastiach vyznačených najtmavšou farbou turisti míňali najviac a naopak. Vidíme, že podniky naozaj trpeli lebo okrem poklesu zákazníkov im klesli aj tržby priemerne o 17%.

Graf 8: Medziročný počet hostí v poľských ubytovacích zariadeniach

Zdroj: Vlastné spracovanie. STATISTICS POLAND. 2020. Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <Statistics Poland / Topics / Culture. Tourism. Sport / Tourism / Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic>.

Graf 9: Medziročný počet prenocovaní v poľských ubytovacích zariadeniach

Zdroj: Vlastné spracovanie. STATISTICS POLAND. 2020. Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <Statistics Poland / Topics / Culture. Tourism. Sport / Tourism / Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic>.

Na grafoch č. 8 a 9 môžeme vidieť medziročné zlepšenie v rokoch 2021 a 2022 v počte ubytovaných hostí a v počte prenocovaní v poľských ubytovacích zariadeniach. Tieto štatistiky napovedajú tomu, že covid postupne ustupuje a cestovný ruch na čele s ubytovacími zariadeniami je na ceste k ziskovým číslam.

4.3.2 Dopad opatrení na konkrétny podnik

V tejto kapitole podnik X prenesieme do ďalšej krajiny (Poľska) a zistíme, akú pomoc by dostal tu.

Proti krízový štít

Poliaci boli pri poskytovaní pomoci mikropodnikom na tom oveľa horšie ako Slovensko alebo Česko. Poľská vláda sa rozhodla pri splnení podmienok podporiť podniky čiastkou 50% z minimálnej mzdy zamestnanca vrátane poplatkov sociálneho zabezpečenia a čiastkou 40% priemernej mzdy zamestnanca tiež vrátane sociálneho zabezpečenia po dobu 3 mesiacov. Týmto dvomi krokmi podnik získal 4 253€ a 7 518€, čo je dokopy 11 771 €.

Oslobodenie od dane z nehnuteľnosti

Keby sme počítali s tým, že podnik X je hotel 50 x 50 m² s piatimi poschodiami, za túto daň by ušetril za rok 2020 21 625 €.

Dokopy by podnik X v Poľsku získal 33 396 € pomoc od štátu.

4.4 Dopad opatrení v období pandémie v Maďarsku

4.4.1 Situácia v cestovnom ruchu

V tejto sa bližšie zameriame na ubytovacie zariadenia v Maďarsku, ich výkonové ukazovatele a iné zaujímavé štatistiky, ktoré nám ukážu, aké bolo obdobie pandémie nesmierne náročné pre podniky poskytujúce ubytovacie služby. Pozrieme sa najmä na roky 2019, 2020, 2021 ale na konci sa pozrieme aj na niektoré ukazovatele za rok 2022 aby sme ukázali, že cestovný ruch sa pomaly ale isto preberá k životu.

Pandémia COVID-19 bola v posledných dvoch rokoch najdôležitejším faktorom obmedzujúcim rozvoj ekonomiky cestovného ruchu. V roku 2020 bol zaznamenaný pokles medzinárodných ciest na globálnej úrovni o 73 %, a v roku 2021 v priebehu 7 mesiacov pokles o 80 % v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2019. V Maďarsku podiel o ubytovacie služby a stravovanie (reštaurácie, bary a pod.) na HDP bol 1,65 % v roku 2019 a 1,06 % v roku 2020. Pokles bol o 0,6 percentuálneho bodu. Cestovný ruch Maďarska utrpel počas pandémie COVID-19 obrovské straty podobne ako iné európske krajiny. Riešenia prijaté počas konkrétnych vln COVID-19 boli blokády, najmä obmedzenia, ktoré zdevastovali ekonomiku cestovného ruchu.³⁷

Nižšie sú rozobraté štatistiky a ukazovatele a zisnenia, ako veľmi bol maďarský cestovný ruch ovplyvnený pandémiou. V tabuľke č.79 si môžeme pozrieť rozdiely v počte prenocovaní v kvartáloch rokov 2019, 2020 a 2021. Územie Maďarska je rozdelené na regióny a kraje.

Tabuľka 7: Počet prenocovaní podľa krajov a regiónov

Regióny	Typ teritoriálnej oblasti	2019 I. Kvartál	2019 I–II. Kvartál	2019 I–III. Kvartál	2019 I–IV. Kvartál
Prenocovania					
Budapešť	hlavné mesto	2 008 241	4 807 558	7 955 723	10 703 950
Pešť	región	243 132	593 819	1 045 257	1 342 878
Stredné Maďarsko	veľký región	2 251 373	5 401 377	9 000 980	12 046 828
Fejér	kraj	94 606	259 314	596 998	703 871
Komárom-Esztergom	kraj	95 838	268 597	482 856	599 782
Veszprém	kraj	179 304	766 416	2 072 324	2 324 666
Stredné Zadunajsko	región	369 748	1 294 327	3 152 178	3 628 319
Győr-Moson-Sopron	kraj	211 216	566 294	1 035 020	1 327 967
Vas	kraj	326 958	741 089	1 284 673	1 658 231
Zala	kraj	476 129	1 172 556	2 161 360	2 743 084
Západné Zadunajsko	región	1 014 303	2 479 939	4 481 053	5 729 282
Baranya	kraj	123 514	368 109	662 745	846 714

³⁷ BAK-FILIPEK, Ewa et al. 2022. Foreign inbound tourism to Poland and Hungary during the COVID-19 pandemic times – comparing the solutions and outcomes. In Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna, 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 58, p. 11-22. URL: <file:///C:/Users/Lengyel/Downloads/Foreign_inbound_tourism_to_Poland_a%20(4).pdf>.2022. [cit. 12.12.2022]. Dostupné na: <file:///C:/Users/user/Downloads/articles-2106153.pdf>

Somogy	kraj	115 845	478 486	1 609 282	1 756 080
Tolna	kraj	36 728	90 854	177 026	239 190
Južné Zadunajsko	región	276 087	937 449	2 449 053	2 841 984
Zadunajsko	veľký región	1 660 138	4 711 715	10 082 284	12 199 585
Borsod-Abaúj-Zemplén	kraj	151 339	427 603	886 299	1 088 090
Heves	kraj	267 043	628 135	1 117 559	1 453 365
Nógrád	kraj	28 018	79 550	144 419	179 585
Severné Maďarsko	región	446 400	1 135 288	2 148 277	2 721 040
Hajdú-Bihar	kraj	272 874	634 056	1 228 770	1 541 427
Jász-Nagykun-Szolnok	kraj	81 204	250 081	525 070	621 569
Szabolcs-Szatmár-Bereg	kraj	54 505	157 947	315 593	388 038
Severná veľká pláň	región	408 583	1 042 084	2 069 433	2 551 034
Bács-Kiskun	kraj	81 958	229 504	444 043	540 194
Békés	kraj	130 332	325 520	615 060	770 131
Csongrád-Csanád	kraj	124 374	298 255	561 113	709 044
Južná veľká pláň	región	336 664	853 279	1 620 216	2 019 369
Planiny a severné Maďarsko	veľký región	1 191 647	3 030 651	5 837 926	7 291 443
Celkovo	celá krajina	5 103 158	13 143 743	24 921 190	31 537 856

2020 I. Kvartál	2020 I– II. Kvartál	2020 I– III. Kvartál	2020 I– IV. Kvartál	2021 I. Kvartál	2021 I– II. Kvartál	2021 I– III. Kvartál	2021 I– IV. Kvartál
Prenocovani a							
1 623 097	1 705 914	2 190 864	2 418 305	223 184	625 702	1 890 962	3 444 345
188 538	238 983	513 686	597 741	49 728	180 673	574 430	790 990
1 811 635	1 944 897	2 704 550	3 016 046	272 912	806 375	2 465 392	4 235 335
64 524	94 250	265 169	305 164	26 257	85 109	276 032	346 249
76 307	111 838	260 260	300 817	19 431	71 630	232 067	300 091
183 572	335 652	1 316 757	1 418 500	30 722	275 195	1 442 822	1 648 680
324 403	541 740	1 842 186	2 024 481	76 410	431 934	1 950 921	2 295 020

166 415	230 218	519 179	603 299	49 250	150 106	506 297	697 501
258 910	319 734	735 036	812 051	18 981	157 161	670 309	960 762
406 839	535 951	1 273 767	1 408 142	14 683	257 320	1 122 480	1 556 518
832 164	1 085 903	2 527 982	2 823 492	82 914	564 587	2 299 086	3 214 781
114 375	156 886	423 605	491 646	17 863	104 798	411 059	552 645
90 350	193 596	1 066 010	1 104 112	12 075	174 824	1 064 765	1 190 324
42 326	59 942	129 228	154 845	10 813	45 021	123 809	171 344
247 051	410 424	1 618 843	1 750 603	40 751	324 643	1 599 633	1 914 313
1 403 618	2 038 067	5 989 011	6 598 576	200 075	1 321 164	5 849 640	7 424 114
130 387	198 352	569 939	676 087	39 705	152 632	552 031	733 139
225 481	307 500	710 785	822 074	15 701	164 540	582 818	831 967
21 738	29 347	79 611	95 309	8 188	27 013	80 894	104 094
377 606	535 199	1 360 335	1 593 470	63 594	344 185	1 215 743	1 669 200
223 850	269 868	670 838	743 466	33 523	152 500	635 642	839 728
60 547	91 688	317 559	348 156	9 916	80 714	311 513	380 523
50 175	80 501	228 764	266 295	17 046	74 248	250 040	326 478
334 572	442 057	1 217 161	1 357 917	60 485	307 462	1 197 195	1 546 729
59 480	91 393	257 280	298 507	25 347	87 657	287 729	367 136
108 264	141 548	369 332	425 777	10 346	96 307	339 555	449 669
102 162	138 906	341 712	399 366	27 655	119 728	373 659	500 491
269 906	371 847	968 324	1 123 650	63 348	303 692	1 000 943	1 317 296
982 084	1 349 103	3 545 820	4 075 037	187 427	955 339	3 413 881	4 533 225

4 197	5 332	12 239	13 689		3 082	11 728	16 192
337	067	381	659	660 414	878	913	674

Zdroj: Vlastné spracovanie. HUNGARIAN CENTRAL STATISTICAL OFFICE. 2023. Tourism related revenues, expenditures and balance. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://www.ksh.hu/stadat_files/tur/en/tur0002.html>.

Takéto poklesy čísel mali na zodpovednosti prísne protipandemické opatrenia, ako napríklad:

- Reštaurácie najskôr mohli byť otvorené do 15:00, potom reštaurácie mohli vydávať jedlo len so sebou alebo s poskytnutím donášky
- Hotely boli zatvorené – znovuotvorenie bolo územne a časovo odlišné – od marca do mája 2020
- Od 11. novembra 2020 boli hotely dostupné len pre hostí na služobnej a vzdelávacej ceste, reštaurácie boli stále zatvorené (iba jedlo so sebou)
- Terasy reštaurácií mohli byť otvorené od 24. apríla, vnútorné reštauračné miesta boli otvorené 1. mája 2021 pre chránené osoby
- Hotely mohli byť otvorené v júni aj pre hostí mimo služobnej cesty alebo vzdelávacích dôvodov

Reštriktívne opatrenia týkajúce sa COVID-19 v Maďarsku boli prvýkrát spustené v marci 2020. Od 17. marca boli hranice uzavreté pre „všetkých“ nemaďarských občanov. Obmedzenia boli postupne od konca mája zrušené a núdzový stav sa skončil 18. júna. Od začiatku júla sa začalo druhé kolo obmedzení v dôsledku zhoršenia epidemickej situácie v niektorých oblastiach. Krajiny na celom svete boli rozdelené do zelených, žltých a červených kategórií v závislosti od ich rizika. Susedné Srbsko a Rumunsko boli klasifikované ako žlté a Ukrajina ako červená. Pri druhej vlne sa obmedzenia opäť sprísnilo od 1. septembra 2020, sa hranice sa opäť „uzatvorili“ a žiadny cudzí štátni príslušníci nemali povolený vstup za účelom turizmu. Od 11. novembra mohli hotely prijímať hostí

len za vzdelávacie alebo obchodné účely. Toto ustanovenie bolo zrušené až 1. mája 2021 pre tých, ktorí mali ochrannú kartu.³⁸

Tabuľka 8: Počet prenocovaní zahraničných turistov (v stovkách) v ubytovacích zariadeniach v Maďarsku

Kvartál	2019	2020	Percentuálny pokles
Prvý	12 155	10 568	-15 %
Druhý	14 687	3 371	-336 %
Tretí	21 743	10 842	-101 %
Štvrtý	12 812	6 859	-87 %
Celkovo/priemer	61 397	31 640	-135 %

Zdroj: BAĀK-FILIPEK, Ewa et al. 2022. Foreign inbound tourism to Poland and Hungary during the COVID-19 pandemic times – comparing the solutions and outcomes. In *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 58, p. 11-22. URL: <file:///C:/Users/Lengyel/Downloads/Foreign_inbound_tourism_to_Poland_a%20(4).pdf>.

V tabuľke č. 8 môžeme vidieť, ako sa vyvíjal počet zahraničných turistov v každom kvartáli v roku 2020 v ubytovacích zariadeniach v Maďarsku. V prvom kvartáli bol pokles najmenší. Avšak v druhom kvartáli sa pokles percentuálne vyšplhal až na 336 % z dôvodu zavedenia prísnych opatrení. V treťom štvrťroku bol pokles 87 %, avšak vďaka tomu, že bolo obdobie letných prázdnin mali ubytovacie zariadenia relatívne vysoký počet ubytovaných zahraničných turistov. V poslednom kvartáli pokles ubytovaných znova stúpol, keďže v zimných mesiacoch sa opäť vracali prísne protipandemické opatrenia.

³⁸ Vlastné spracovanie. HUNGARIAN CENTRAL STATISTICAL OFFICE. 2023. Tourism related revenues, expenditures and balance. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://www.ksh.hu/stadat_files/tur/en/tur0002.html>.

V dôsledku obmedzení utrpel maďarský turistický sektor obrovský pokles. V roku 2020, hrubá pridaná hodnota ubytovacích a stravovacích služieb sa znížila o 32 %, čo robí z tohto sektoru najviac postihnutú oblasť podnikania. Počet zamestnaných ľudí v sektore klesol o 8,5 % (177 000) a v porovnaní s priemerom 0,9 % je to zvýšenie nezamestnanosti o takmer 950 %. Od roku 2019 do roku 2020 sa počet zahraničných príchodov do Maďarska znížil o 48,4 %, pričom jednodňové zájazdy klesli na 45,5 % a viacdňové o 56,2 %. Na štvrťročnej báze vykázal druhý štvrťrok 2020 najväčší pokles (336 %) v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka, pričom nasledujúce štvrťroky vykazovali pokles o 87 % a 135 %. V roku 2020 bol počet zahraničných návštevníkov 1,4 milióna a počet nocí strávených v komerčných ubytovacích zariadeniach bol 3,2 milióna, čo je pokles o 78 % a 81 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Príjmy z komerčného ubytovania klesli o 58 %. Podľa príchodov klesol počet prichádzajúcich zo všetkých ostatných kontinentov o 73 % až 80 %, zatiaľ čo pokles z Európy bol „len“ 47 %.³⁹

4.4.2 Dopad opatrení na konkrétny podnik

Mzdové dotácie

Podobne ako Poľsko, Maďarská vláda poskytovala príspevok na mzdy zamestnancov vo výške 50% mzdy vrátane odvodov po dobu 4 mesiacov. Príspevok na 1 zamestnanca však nesmel presiahnuť 1,5 násobok minimálnej mzdy, čo bolo v tom období 647 €. Podnik vďaka tomuto opatreniu získal 10 000 €.

Redukcia miestnej dane malých a stredných podnikov

Miestna sadzba dane za podnikanie je v Maďarsku vymedzená na 2% z celkových tržieb. Maďarská vláda však túto sadzbu znížila na 1% pre mikro, malé a stredné podniky v sektoroch, ktoré najviac postihla pandémia. Podnik X by týmto ušetril až 42 550 €.

Odpustenie dane z príjmu pre najviac zasiahnuté sektory

³⁹ BAŃ-FILIPEK, Ewa et al. 2022. Foreign inbound tourism to Poland and Hungary during the COVID-19 pandemic times – comparing the solutions and outcomes. In *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 58, p. 11-22. URL: <file:///C:/Users/Lengyel/Downloads/Foreign_inbound_tourism_to_Poland_a%20(4).pdf>.

V období od 1.3.2020 do 30.6.2020 bola takýmto podnikateľom odpustená daň z príjmov. Rátajme že podnik X mal každý mesiac rovnaký zisk. V takom prípade by na dani z príjmov ušetril 9 589 €.

Podnik X by mal tým pádom získať 62 139 €.

4.5 Komparácia a zhodnotenie opatrení v daňovej oblasti na podporu podnikateľských subjektov v krajinách V4 v období pandémie

Opatrenia prijaté na kontrolu šírenia koronavírusu nútili ľudí obmedzovať ich osobnú slobodu. Ovplyvnené boli všetky odvetvia hospodárstva týmito opatreniami a obmedzeniami. Konkrétne cestovný ruch bol silno ovplyvnený obmedzeniami mobility ľudí. Krajiny zatvárali svoje hranice pre prichádzajúcich turistov a podujatia a veľtrhy boli zrušené. Hlavným cieľom bolo vyhnúť sa podmienkam, aké panovali v Taliansku, Francúzsku, Španielsku a Nemecku na začiatku prepuknutia pandémie. Toto bol bohužiaľ jediný spôsob, ako nepreťažiť kapacity zdravotného systému v krajinách. Nedostatok informácií o ochorení COVID-19 bol kameňom úrazu pri vývoji potrebných opatrení v krajinách Vyšehradskej štvorky. Prevádzkovatelia hotelov a cestovné kancelárie však veľmi trpeli kvôli týmto obmedzeniam a opatreniam a museli sa obávať o ich ekonomickú existenciu, najmä na začiatku roku 2020, keď domáci a zahraničný cestovný ruch bol úplne odstavený. Vzhľadom na predchádzajúci nárast počtu turistov boli tieto okolnosti obzvlášť problematické.

Ako už bolo spomenuté, cestovný ruch priamo prispieva vysokým podielom k HDP krajín Vyšehradskej štvorky. Výsledkom je silná závislosť národa ekonomiky na cestovný ruch. Zintenzívnená situácia mala dlhodobý vplyv v počte prenocovaní a hostíoch. Po prvé, všetky rezervácie, ktoré už boli vykonané počas tejto krízy boli zrušené. Po druhé, z dôvodu nedostatočnej predvídateľnosti trvania krízy, žiadne nové rezervácie zo strany leteckých spoločností a hotelov sa nekonali. Mnohým hráčom cestovného ruchu to nepokrylo ich prevádzkové náklady v dlhodobom horizonte a kvôli tomu museli skrachovať.

Situáciu bolo možné zmierniť len znovu vytváraním príjmov v cestovnom ruchu. Vzhľadom na uzavreté hranice, tento cieľ bol veľmi ťažko dosiahnuteľný najmä v oblasti

zahraničných turistov. Z tohto dôvodu sa musel turistický priemysel Vyšehradskej štvorky zamerať na domáci cestovný ruch. V tabuľke č. 9 môžeme presne vidieť, že počet zahraničných turistov klesol oveľa rapídnejšie ako pri domácich turistoch.⁴⁰

Tabuľka 9: Počet prenocovaní vo všetkých ubytovacích zariadeniach v štátoch V4

Krajiny	Domáci turisti		Zahraniční turisti		Celkom	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Česko	29 844 276	23 666 097	27 180 563	7 379 865	57 024 839	31 045 962
Maďarsko	15 574 214	9 639 184	15 687 246	4 169 880	31 261 460	13 809 064
Poľsko	74 659 162	44 754 216	18 683 576	6 622 952	93 342 738	51 377 168
Slovensko	11 452 830	7 873 196	6 250 865	2 695 707	17 703 695	10 568 903
V4	131 530 482	85 932 693	67 802 250	20 868 404	199 332 732	106 801 097

Zdroj: Vlastné spracovanie. MICHALKÓ, Gábor et al. 2022. The potential of the Visegrad Cooperation (V4) for the safe restarting of tourism in the region following the COVID-19 epidemic. In *Scientia et Securitas*, 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 2, no. 4, p. 452-458, URL: <<https://akjournals.com/view/journals/112/2/4/article-p452.xml>>.

⁴⁰ MICHALKÓ, Gábor et al. 2022. The potential of the Visegrad Cooperation (V4) for the safe restarting of tourism in the region following the COVID-19 epidemic. In *Scientia et Securitas*, 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 2, no. 4, p. 452-458, URL: <<https://akjournals.com/view/journals/112/2/4/article-p452.xml>>.

Tabuľka 10: Prenocovania hostí medzi štátmi V4 navzájom

Národnosť	Česko	Maďarsko	Poľsko	Slovensko
Česi	x	981 878	340 201	1 963 028
Maďari	361 156	x	170 894	313 935
Poliaci	1 408 947	776 026	x	605 782
Slováci	1 488 577	493 623	222 009	x
V4 dokopy	3 258 680	2 251 527	733 104	2 882 745

Zdroj: Vlastné spracovanie. MICHALKÓ, Gábor et al. 2022. The potential of the Visegrad Cooperation (V4) for the safe restarting of tourism in the region following the COVID-19 epidemic. In *Scientia et Securitas*, 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 2, no. 4, p. 452-458, URL: <<https://akjournals.com/view/journals/112/2/4/article-p452.xml>>.

V tabuľke č. 10 zisťujeme ďalšiu zaujímavú štatistiku, a to porovnanie vzájomnej návštevnosti, resp. počtu prenocovaní hostí zo štátov V4 v každej krajine, ktorá je súčasťou tejto aliancie. Zistili sme, že najlepšie na tom bolo Česko s celkovým počtom prenocovaní 3 258 680 počas roku 2020. Nie tak ďaleko od nich sa umiestnilo Slovensko, ktoré zaostáva o necelých 400 000 prenocovaní. Maďarsko s počtom 2 251 527 prenocovaní sa umiestnilo na 3. mieste a skupinu Vyšehradskej štvorky nám uzatvára Poľsko s počtom prenocovaní takmer 3 krát menším ako Maďarsko, ktoré na vzdory tomu, že je územím aj počtom obyvateľov najväčšia krajina V4.

Zatiaľ čo doteraz sme poukázali na ukazovatele, v ktorých sú tieto štáty rozdielne, v tabuľke č. 11 sa pomocou swot analýzy pozrieme na to, čo majú štáty Vyšehradskej štvorky spoločné.

Tabuľka 11: Swot analýza turizmu štátov V4

Silné stránky
Geografická poloha a blízkosť (zdroje turistických tokov, tranzitná zóna)
Vysoká turistická ponuka za priaznivé ceny: historické a kultúrne pamiatky, ľudové slávnosti, tradícia mestskej turistiky, hudobná tradícia
Pamiatky UNESCO, národné parky, memento komunizmu, tradícia turistických chodníkov

Neobjavené regióny a prírodné chránené oblasti
Šanca pre kongresovú turistiku: Praha, Varšava, Krakov, Budapešť nadregionálneho významu
Hospodársky rast (dobíhanie na národnej, regionálnej a mzdovej úrovni; hospodárska a obchodná spolupráca)
Členstvo všetkých štyroch krajín v EÚ
Financie: Silná príťažlivosť priamych zahraničných investícií, konsolidované verejné financie, nízka miera inflácie, nízka úroveň súkromného dlhu
Slabé stránky
Regionálne rozdiely v kvalite dopravnej infraštruktúry
Nedostatočná infraštruktúra a kvalita ubytovacích a stravovacích zariadení
Nízka ponuka a kvalita služieb, zábavných a športových zariadení
Slabé informačné a rezervačné systémy
Chátrajúce historické a kultúrne pamiatky
Nízka motivácia a aktivita podnikateľov presadzovať alternatívne formy cestovného ruchu
Slabá legislatívna sieť, žiadna centrálna koordinácia regionálneho rozvoja
Nedostatočná propagácia a marketing (zlý obraz „komunistických“ krajín)
Žiadna spoločná mena
Príležitosti
Väčší turistický dopyt po vstupe do EÚ
Boom v oblasti nízkonákladového prepravcu
Alternatívna a moderná forma cestovného ruchu (napríklad konvenčný, ekologický a vidiecky cestovný ruch)
Rozvoj domáceho cestovného ruchu (rastúci domáci dopyt)
Spoločné produkty krajín V4 (cezhraničná spolupráca, touroperátori, investície do hotelierstva)
Ďalšie znižovanie nezamestnanosti a regionálnych rozdielov prostredníctvom cezhraničnej spolupráce

Dotácia zo štrukturálnych fondov EÚ (zlepšenie dopravnej infraštruktúry, zvýšenie investícií do výskumu a vývoja, stúpajúci trend inovácií)
Vyšší priemyselný, výrobný a exportný potenciál (diverzifikácia exportných trhov)
Hrozby
Strata konkurencieschopnosti v dôsledku nedostatočnej infraštruktúry a sektora služieb
Nedostatky vo vzdelávaní týkajúce sa technologických zmien
Podceňovanie ľudského kapitálu a vzdelania (nedostatok kvalifikovanej a nekvalifikovanej pracovnej sily)
Podcenenie údržby kultúrnych a technických pamiatok
Slabá legislatívna sieť a kontrola kvality
Nedostatok kapitálu, nízka štátna podpora podnikania
Silnejšia konkurencia turistických destinácií bez spoločných koordinačných a propagačných aktivít
Demografické zmeny a starnutie spoločnosti
Zraniteľnosť kolísavých mien/výmenných kurzov
Nízky rast hlavných exportných partnerov

Zdroj: Vlastné spracovanie. MICHALKÓ, Gábor et al. 2022. The potential of the Visegrad Cooperation (V4) for the safe restarting of tourism in the region following the COVID-19 epidemic. In *Scientia et Securitas*, 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 2, no. 4, p. 452-458, URL: <<https://akjournals.com/view/journals/112/2/4/article-p452.xml>>.

Problém, ktorý krajiny V4 riešili je, že turisti zo zámoria a dokonca aj z iných európskych krajín prichádzali až do konca krízy. So spoločnou organizáciou cestovného ruchu Discover Central V Európe chceli krajiny V4 podporovať zahraničný cestovný ruch. Vyššie uvedené čísla ukazujú, že polovica všetkých turistov v Českej republike a Maďarsku sú zahraniční turisti. Tie čísla sú nižšie v Poľsku o 20 % a na Slovensku o 40 %. Významné podiely na príjmoch z cestovného ruchu však boli odtrhnuté vo všetkých štyroch krajinách kvôli uzatvoreným hraniciam. Okrem toho prišiel na rad aj domáci cestovný ruch, ktorý sa taktiež zastavil. Domáci cestovný ruch sa však rozbehol skôr ako prichádzajúci cestovný ruch.

Porovnanie podniku X

Tabuľka 12: Pomoc od štátov V4 pre podnik X

	Finančná podpora	Daňové úľavy	Spolu
Slovensko	92 000,00 €	6 119,00 €	98 119,00 €
Česko	60 200,00 €	x	60 200,00 €
Poľsko	11 771,00 €	21 625,00 €	33 396,00 €
Maďarsko	10 000,00 €	52 139,00 €	62 139,00 €

Zdroj: Vlastné spracovanie. Podnik X

Ako vidieť v tabuľke č. 12, Slovensko bolo pri poskytovaní podpory pre podniky suverénne najlepšie. Veľkú časť tvorí balík prvá pomoc, ktorý vďaka svojej dlhej platnosti podporil vyše 176 tisíc podnikateľských subjektov s mimoriadnou efektívnosťou.

Na druhom mieste sa umiestnilo Maďarsko, ktoré vďaka svojmu 2. miestu nečakane daňovej úľave, a to konkrétne zníženiu miestnej dane malých a stredných podnikov na polovicu. Takúto veľkú čiastku podnik ušetril preto, lebo základom miestnej dane v Maďarsku nie je zisk, ale celkové tržby.

V tesnom závese za Maďarskom je Česko, ktoré poskytlo solídny program antivírus zameraný na podniky zasiahnuté pandémiou. Avšak podnik X bohužiaľ nespĺnil žiadne podmienky na to, aby dostal daňovú úľavu akéhokoľvek druhu.

Na poslednom mieste sa nachádza Poľsko, ktoré výrazne zaostáva za ostatnými krajinami V4 v pomoci podnikom v cestovnom ruchu. Dôvodom je slabšia finančná podpora, ktorá v ostatných krajinách V4 okrem Maďarska predstavovala vyšší pomer štátnej podpory. Môžeme ale skonštatovať, že podnik X by v Poľsku zachránila úľava na dani z nehnuteľnosti.

5. Diskusia

V diskusií sa pozrieme hlavne na naše zistenia a prínosy, ku ktorým sme sa touto prácou dopracovali.

V teoretickej časti sme najskôr vyhľadali všetky potrebné informácie o druhoch pomoci, ktoré boli poskytnuté podnikateľom v štátoch V4 v období pandémie. Tie sme si následne rozdelili na finančné a daňové. Na hľadanie všetkých údajov sme využili odbornú literatúru, internet a akademické články.

Praktická časť bola zameraná najmä na dopad pandémie a týchto opatrení na podnikateľské subjekty podnikajúce v sektore cestovného ruchu. Pomocou tabuliek a grafov sme dokázali vyčíslieť finančnú situáciu a výkonnostné ukazovatele týchto podnikov počas pandemických rokov. Tieto údaje sme čerpali najmä zo stránok štatistických úradov krajín V4, ale aj z rôznych akademických článkov. Zistili sme, že najrizikovejší bol pre podniky rok 2020, v ktorom utrpeli vyše 50 % - tné straty.

V druhej časti praktickej časti sme sa pozreli, ako by vplývali opatrenia štátov V4 na konkrétny podnik. Keďže každá krajina mala iné programy na poskytovanie pomoci zasiahnutým podnikateľským subjektom, každú krajinu sme rozdelili do samostatnej podkapitoly. Ako predmet skúmania sme zvolili fiktívny podnik, na ktorý sme následne aplikovali podporné opatrenia krajín V4. Údaje sme si preniesli z reálneho podniku pomocou koeficientu. Prišli sme k záveru, že na Slovensku a Česku by najviac pomohli tomuto podniku finančnou podporou. To sa ale netýka Maďarska a Poľska, v ktorom podnik čerpal väčšinu zdrojov pomocou daňových úľav. Maďarsko by podniku X pomohlo znížením miestnej dane malých a stredných podnikov. Keďže základ tejto dane nie je zisk, ale celkové tržby táto úľava veľkým spôsobom ovplyvnila výšku ušetrených financií. Poľsko zase poskytlo oslobodenie od dane z nehnuteľnosti. Po uvedení fiktívnych údajov o výmere hotela sme dospeli k záveru, že by podnik X ušetril 21 625 €. V ostatných krajinách daňová pomoc nebola až taká výrazná, ale určite mala významný podiel na celkovej štátnej pomoci. Daňové úľavy sa týkali pri podniku X najmä priamych daní, keďže od DPH boli odbremenené hlavne podniky zaoberajúce sa bojom proti pandémie a zdravotný sektor. Avšak Slovensko bolo schopné poskytnúť úľavu aj na DPH na tovary, ktorých ceny bola nižšia ako 22 €. Podnik takisto ušetril aj na preddavkov za daň z príjmu, konkrétne 5 679 €. Analýzou sme zistili, že poradie v poskytovaní pomoci pre podnik X

bolo od najvyššej podpory nasledovné: Slovensko, Maďarsko, Česko, Poľsko. Pridat danove opatrenia, dake konkretne vysledky bla bla zo zaveru a zaver trochu skratit taky vseobejsi nech je.

Záver

Cieľom tejto práce bolo na základe analýzy a komparácie zhodnotiť dopad opatrení v daňovej oblasti na podporu podnikateľských subjektov v krajinách V4 počas pandémie.

Pandémia korona vírusu zasadila tvrdú ranu fyzickým osobám, ako aj tým právnickým. Toto obdobie plné prepúšťania, nízkych tržieb a dlhov podnikateľa prežívali veľmi ťažko. Avšak kde prišli prísne protipandemické opatrenia prišla aj pomoc od štátu. V práci sme sa zamerali na finančné dotácie, odkladanie lehôt splácania dlhov a popísali sme aj daňové opatrenia a úľavy, ktoré boli určené pre tých podnikateľov, ktorých pandémia postihla najviac. Tieto opatrenia podnikateľom významne pomohli, avšak podľa nášho názoru neboli dostatočné, nakoľko veľká časť podnikov musela prerušiť svoju prevádzku, v horších prípadoch aj prepúšťať svojich zamestnancov alebo dokonca svoju prevádzku zavrieť. Avšak bez tejto pomoci by sa postihnuté podniky zotavovali oveľa dlhšie. Z údajov v štvrtej kapitole vieme, že najhorší bol rok 2020, kedy sa podniky v sektore ubytovania trápili najviac a dosahovali rekordne nízke tržby, veľa z nich dokonca aj straty. Vďaka pomoci od štátu sa zotavili relatívne rýchlo a v roku 2021 mali tržby vyššie ako v roku 2020 a dokonca v roku 2022 sa podniky približovali k predpandemickým číslam. Tomuto javu samozrejme prispel aj vysoký dopyt po turistickom ruchu, lebo ľudia strávili veľa času zavretí doma kvôli lockdownu a prísny opatreniam, ako boli napríklad uzavreté hranice, povinné dodržiavanie odstupov a prirodzene strach z toho, že sa nakazia. Niektorých občanov mohli odradiť aj opatrenia ako povinná ochrana horných dýchacích ciest alebo vakcinácia. Rok 2021 však nebol úplne bez opatrení, ale ako je vyššie spomenuté, ľudia sa snažili využiť každú príležitosť vycestovať a v roku 2022 sa už cestovný ruch rozbehol naplno. Nemôžeme však povedať, že len zvýšený dopyt zachránil prevádzky podnikajúce v cestovnom ruchu. Veľký podiel na tom mala aj pomoc od štátov. Najviac táto pomoc pomohla malým a stredným podnikom, ktoré však boli aj najviac postihnuté. Daňové úľavy týkajúce sa dani z príjmov tiež pomohli veľkej skupine podnikateľov. Podľa nášho názoru, úľavy na DPH mohli byť aplikované na väčšiu škálu podnikov, napríklad na spomínaný cestovný ruch, ktorý bol bez pochyby pandemiou najviac postihnutou oblasťou podnikania. V 4. kapitole sme sa o tom presvedčili, keď sme si zosumarizovali štatistiky z tohto odvetvia. Konkrétne sme sa zamerali na roky 2019, 2020 a 2021, ktoré najlepšie ukazujú dopady korona krízy. Tieto roky boli naozaj kľúčové z pohľadu relevantnosti k téme, ale aj ku komparovaniu, keďže v roku 2020 podniky

vykazovali najnižšie tržby. K tomuto roku sme vedeli prirovnať ukazovatele z roku 2019, ktoré vypovedali o tom, ako sa podnikateľom darilo v období pred pandémiou. No a rok 2021 slúžil ako element, ktorý informoval o situácii nie úplne popandemickej, ale ukazovatele z tohto roka vypovedali o výraznom zlepšení výkonnosti podnikov zameraných na ubytovacie služby. Vedľajším cieľom práce bola analýza podniku X vykonávajúceho podnikateľskú činnosť na území Slovenskej republiky v cestovnom ruchu, ktorý neprijal nijaké výrazné dotácie, nakoľko je to mikropodnik s 1 zamestnancom a ich tržby neutrpeľi až také straty vplyvom korona vírusu a nevykazovali vysoké tržby ani v predpandemickom období. Avšak tento podnik bol jediný schopný poskytnúť údaje o poskytnutej pomoci od štátu a výkonnostných ukazovateľov týkajúcich sa ich hostí, a tak bol vedľajší cieľ práce zameraný na podnik X, ktorý je fiktívny, ale výkonnostné ukazovatele boli odvodené na základe reálneho podniku pomocou koeficientu. Hlavnou myšlienkou práce bolo zobrazit' situáciu podniku X počas pandémie. Vďaka poskytnutým údajom sme si zmapovali všetky štatistiky a boli sme schopní štatisticky spracovať tento podnik. Následne sme zakomponovali podnik X v ďalších podkapitolách, zameraných na štáty V4 a porovnali sme si hypotetický vývoj ich tržieb a zisku v každom z týchto štátov.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

- 1) SCHULTZOVÁ, Anna. Daňové sústavy štátov Európskej únie. 3. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2018. s. 159 . ISBN 978-80-225-4505-1
- 2) SCHULTZOVÁ, Anna a kol. Daňovníctvo : daňová teória a politika I. 3. Bratislava : Vydavateľstvo Wolters Kluwer, 2018. s. 47-89. ISBN 978-80-7598-107-3.
- 3) LÉNÁRTOVÁ, Gizela. Daňové systémy. 1. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 111-112. ISBN 978-80-225- 4029-2.

Internetové zdroje:

- 1) BAŃK-FILIPEK, Ewa et al. 2022. Foreign inbound tourism to Poland and Hungary during the COVID-19 pandemic times – comparing the solutions and outcomes. In Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna, 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 58, p. 11-22. URL: <file:///C:/Users/Lengyel/Downloads/Foreign_inbound_tourism_to_Poland_a%20(4).pdf>.
- 2) BDO ČR. 2021. Covid19: Daňové úlevy v souvislosti s korona virem. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.bdo.cz/cs-cz/temata/aktualni-publikace/covid19-danove-ulevy-v-souvislosti-s-C2%A0koronavirem%E2%80%8B/>>.
- 3) BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. 2021. Impact of covid 19 crisis on accounting entities providing accomodation services in Slovakia. [elektronický zdroj]. 13th International Scientific Conference on Financial Management of Firms and Financial Institutions Ostrava, 2021. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://www.researchgate.net/profile/Miriama-Blahusiakova/publication/362034007_Impact_of_COVID-19_Crises_on_Accounting_Entities_Providing_Accommodation_Services_in_Slova>

ia/links/62d2851cfd347a451bc15950/Impact-of-COVID-19-Crises-on-Accounting-Entities-Providing-Accommodation-Services-in-Slovakia.pdf>.

- 4) COVID TAX MEASURES. 2020. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://us.eversheds-sutherland.com/portalresource/COVID-19%20Tax%20Measures%20in%20Poland.pdf/>>.
- 5) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2022. Česká republika od roku 1989 v číslech. [online]. [cit. 12.12.2022]. Dostupné na: URL: <<https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-aktualizovano-9122022#10>>.
- 6) ECONOMIC RELIEF MEASURES IN HUNGARY DURING THE COVID-19 PANDEMIC. 2020. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://helpers.hu/accounting-and-finance/economic-relief-measures-in-hungary-during-the-covid-19-pandemic/>>.
- 7) EUROPEAN COMMISSION - Press release. 2020. Commission approves 140 mil. HUF to support economy in covid outbreak. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_20_629>.
- 8) EUROPEAN COMMISSION. 2022. COVID-19: Waiving VAT and customs duties on vital medical equipment [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://taxation-customs.ec.europa.eu/covid-19-taxud-response/covid-19-waiving-vat-and-customs-duties-vital-medical-equipment_en>.
- 9) FERENCZ, Gyöngyi. 2021. Hungary takes action to support companies hit by coronavirus crisis. The Hungarian government has announced a package of economic measures to support businesses that are suffering under the pandemic [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://nexia.com/covid-19-resource-hub/hungary-takes-action-to-support-companies-hit-by-the-coronavirus-crisis/>>.
- 10) FINANČNÁ SPRÁVA ČR. 2022. Informace ke kompenzačnímu bonusu. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL:< <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/kompenzacni-bonus/kompenzacni-bonus-2022/zakladni-informace/>>.

- 11) GLOBAL VAT COMPLIANCE. 2020. POLAND: Covid 19 VAT implications. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.globalvatcompliance.com/globalvatnews/poland-covid-19-vat-implications//>>.
- 12) HUNGARIAN CENTRAL STATISTICAL OFFICE. 2023. Tourism related revenues, expenditures and balance. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <[>](https://www.ksh.hu/stadat_files/tur/en/tur0002.html).
- 13) KOLBER, Ferenc. 2021. Covid-19 countermeasures in Hungary. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <[>](https://www.crowe.com/hr/insights/covid-19-countermeasures-overview/hungary).
- 14) LALINSKÝ, Tibor – PÁL, Rozália. 2022. Distribution of COVID-19 government support and its consequences for firm liquidity and solvency. In Structural change and economics Dynamics 2022 [online]. 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 61, p. 305-335, URL: <[>](https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0954349X22000431?token=8B9C8B8FFBAB690A999AA0DE2120C653291A6ECAED0111F51E07AFA96AAC860A1E42599AD5B6AD220EB4457B33A08C0F&originRegion=eu-west-1&originCreation=20230502212734).
- 15) LASSARD, s.r.o. 2020. Prvá pomoc plus pre podnikateľov v kríze. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://lassard.eu/prva-pomoc-plus-pre-podnikatelov-v-koronakrize/>>.
- 16) LASSARD, s.r.o. 2021. Opatrenia v rámci projektu prvá pomoc plus plus. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://lassard.eu/opatrenia-v-ramci-projektu-prva-pomoc-plus-plus/>>.
- 17) LESÁKOVÁ, Ľubica et al. 2022. Measures Supporting Entrepreneurship in Slovak SMEs in the Most Vulnerable Industries in Times of the COVID-19 Pandemic. In Economics [elektronický zdroj]. 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 25, No. 3, p. 4-18. URL: <[>](https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/49700/1/EM_3_2022_01.pdf).

- 18) MF SR. 2020. Koronavírus – opatrenia. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.mfsr.sk/sk/koronavirus-informacie/>>.
- 19) MICHALKÓ, Gábor et al. 2022. The potential of the Visegrad Cooperation (V4) for the safe restarting of tourism in the region following the COVID-19 epidemic. In *Scientia et Securitas*, 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 2, no. 4, p. 452-458, URL: <<https://akjournals.com/view/journals/112/2/4/article-p452.xml>>.
- 20) MPO ČR. 2021. Program covid 21. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.mpo.cz/covid-2021/>>.
- 21) MPSV ČR. 2022. Antivirus – podpora zaměstnanosti. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.mpsv.cz/antivirus/>>.
- 22) MPSVR SR. 2020. Prvá pomoc ako efektívny nástroj ochrany pracovných miest. [online] [cit.12.12.2022]. URL: <<https://www.pomahameludom.sk/>>.
- 23) STATISTICS POLAND. 2020. Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <[Statistics Poland / Topics / Culture. Tourism. Sport / Tourism / Tourism in Poland in the face of COVID-19 pandemic](#)>.
- 24) STUHLÍKOVÁ, Jana - BOTLÍKOVÁ, Milena. 2021. The Impact of the Global Pandemic on Selected Aspects of Sustainable Tourism in the Czech Republic. Globalization and its Socio-Economic Consequences 2020 [online]. 2021. Opava, 2021. [cit. 12.12.2022]. URL: <https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2021/03/shsconf_glob20_01046.pdf>.
- 25) VLÁDA ČR. 2021. Aktuální opatření na podporu ekonomiky. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/podpora-a-ulevy-pro-podnikatele-a-zamestnance-180601/>>.
- 26) WEISS, Tomáš. 2021. Finanční správa začala vyplácet kompenzační bonus. MF ČR. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/financni-sprava-zacala-vyplacet-kompenza-44238/>>.

- 27) WHITECASE. 2020. Polish government financial support measures. [online]. [cit. 12.12.2022]. URL: <<https://www.whitecase.com/insight-alert/covid-19-polish-government-financial-assistance-measures>>.
- 28) WIDZ, Monika et al. 2022. Course of Values of Key Performance Indicators in City Hotels during the COVID-19 Pandemic: Poland Case Study. In Sustainability. 2022. [cit. 12.12.2022]. Vol. 14, No. 19, 12454. URL: <https://www.researchgate.net/publication/364070262_Course_of_Values_of_Key_Performance_Indicators_in_City_Hotels_during_the_COVID-19_Pandemic_Poland_Case_Study>.
- 29) ŽUROVEC, Michal. 2020. Daň z nabytí nemovitých věcí zrušena se zpětným účinkem k prosinci 2019. MF ČR. [online]. [cit. 12.12.2022]. Dostupné na: <<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/zruseni-dane-z-nabyti-nemovitych-veci-se-38157/>>.